

SALUT MENTAL, JOVENTUT I DESIGUALTATS

Una mirada integral al benestar emocional
de la població jove de Catalunya

Mireia Bolívar Planas
Eva Padrosa Sayeras

**Generalitat
de Catalunya**

SALUT MENTAL, JOVENTUT I DESIGUALTATS

Una mirada integral al benestar emocional
de la població jove de Catalunya

Mireia Bolívar Planas i Eva Padrosa Sayeras

Generalitat de Catalunya

JOVENTUT

Aquesta publicació es pot consultar a www.gencat.cat/joventut/observatori

© Generalitat de Catalunya
Departament de Drets Socials
Direcció General de Joventut

Avis legal:

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-No Comercial-Sense Obres Derivades 3.0 de Creative Commons.

Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'edi-tor, i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

1a edició: juny de 2024

Autores: Mireia Bolibar Planas, Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball - Institut d'Estudis del Treball, Universitat Autònoma de Barcelona.

Eva Padrosa Sayeras, Grup de Recerca en Determinants Socials i Educació en Salut - Hospital del Mar Research Institute i Escola Superior d'Infermeria Hospital del Mar, Universitat Pompeu Fabra.

Disseny: Àrea d'innovació i programes estratègics. Unitat d'autoedició i disseny. Direcció General de Joventut

Maquetació: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions (EADOP)

DOI: 10.57645/10.8080.11.1

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	5
1. EL PUNT DE PARTIDA DE LA INVESTIGACIÓ: QUÈ ÉS, COM ÉS I COM PODEM CONÈIXER L'ESTAT DE LA SALUT MENTAL JUVENIL A CATALUNYA	7
1.1. Què són la salut mental i el benestar emocional i psicològic	7
1.2. Per què la joventut es considera un col·lectiu especialment vulnerable en termes de salut mental i benestar emocional? Per què es parla de “crisi”?	8
1.3. Situació i evolució dels indicadors de salut mental i benestar emocional de les persones joves a Catalunya	11
1.4. Què és l'índex de benestar WHO-5? Què aporta respecte als altres indicadors existents?	14
2. METODOLOGIA	17
3. EL BENESTAR EMOCIONAL DE LES PERSONES JOVES A CATALUNYA	21
3.1. Resultats descriptius: com és l'estat de salut mental i emocional de les persones joves a Catalunya a partir de l'índex WHO-5?	21
3.2. Benestar emocional (WHO-5) segons el perfil sociodemogràfic	22
3.3. Benestar emocional (WHO-5) segons els factors socioeconòmics	27
3.4. Una mirada de conjunt a les configuracions socioeconòmiques juvenils	44
4. CONCLUSIONS	53
BIBLIOGRAFIA	61
ANNEX	65

Aquest informe presenta una investigació centrada en l'estat de la salut mental i el benestar emocional de la població jove a Catalunya. Cada cop és més compartida la convicció que en la societat actual promoure la salut mental de les persones joves esdevé una prioritat ineludible. L'impacte de la pandèmia global de la COVID-19 ha exposat encara més les desigualtats preexistents i ha accentuat les necessitats d'atenció i suport emocional, especialment en la població jove. En aquest context, amb tota la seva complexitat i desafiaments, l'informe ens ofereix una visió integral de les interseccions entre les desigualtats socials, el benestar emocional i la salut mental del jovent català.

La recerca exposa les raons fonamentals per les quals la joventut es troba en una posició de vulnerabilitat emocional i psicològica especialment destacada. Aquesta situació s'analitza des de la interacció de diferents factors que configuren l'entorn juvenil, i s'evidencia com l'actual context sociopolític ha aguditzat aquesta fragilitat. Ho fa, a més, prenent en consideració no només els aspectes clínics i epidemiològics del benestar emocional, sinó també altres variables com les ambientals, socials i culturals, que configuren l'experiència emocional i psicològica de les persones joves.

Els resultats posen de manifest la urgència de seguir generant i augmentant les polítiques públiques adreçades al col·lectiu jove, amb intervencions específiques apropiades, per tal d'abordar aquesta situació partint del contrast i l'evidència. L'objectiu de fons és, per tant, apel·lar a tots els actors implicats perquè continuïn millorant la qualitat de vida i promovent un entorn més saludable per a les persones joves de Catalunya.

RUT RIBAS I MARTÍ

Directora general de Joventut

1. EL PUNT DE PARTIDA DE LA INVESTIGACIÓ: QUÈ ÉS, COM ÉS I COM PODEM CONÈIXER L'ESTAT DE LA SALUT MENTAL JUVENIL A CATALUNYA

1.1. Què són la salut mental i el benestar emocional i psicològic

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) (2004) defineix la salut mental com un estat d'equilibri i benestar emocional i psicològic que permet a les persones fer front a les fonts d'estrès de la vida diària, desenvolupar les seves capacitats, aprendre i treballar de manera eficient i contribuir a la comunitat de la qual formen part. En aquest sentit, considera la salut mental un ingredient essencial de la salut i del benestar, que sosté les capacitats individuals i col·lectives per prendre decisions, construir relacions i donar forma al món en el qual vivim.

Si bé aquesta definició representa un avenç substancial pel fet de reconèixer la salut mental com un estat que va més enllà de l'absència de trastorns mentals, pot generar ambigüitat en la mesura que no es diferencia del concepte de benestar emocional i psicològic (Galderisi *et al.*, 2015). El benestar emocional i psicològic, tot i que no gaudeix d'una definició consensuada, inclou atributs i experiències que contribueixen a una vida plena i significativa a través de diverses dimensions, com ara l'autoacceptació, l'autonomia, la capacitat plena de formar i mantenir connexions significatives amb altres persones, el creixement personal, el sentit de la vida i el domini de l'entorn, entès com la capacitat de gestionar i modelar de manera efectiva l'entorn i fer front als reptes de la vida (Ryff, 1989). Tenint això en compte, experimentar sentiments de tristesa seria indicador de malestar emocional, però no necessàriament implicaria problemes de salut mental. De la mateixa manera, el diagnòstic d'un trastorn de salut mental no exclou la possibilitat de gaudir d'un bon estat de benestar emocional (Organización Panamericana de la Salud, 2023). Per tant, la salut mental i el benestar emocional

són conceptes diferents però que estan interrelacionats estretament. Per això, no es pot entendre la salut mental sense conèixer l'estat de benestar emocional de les persones, així com no es pot comprendre l'estat de benestar emocional d'algú sense tenir una perspectiva de la seva salut mental.

Tanmateix, tradicionalment, els estudis i les intervencions de salut pública no només han obviat el concepte de benestar emocional, sinó que s'han centrat en l'aspecte psicopatològic de la salut mental (Welsh *et al.*, 2015). I és que, quan es parla de salut mental, sovint es recorre a indicadors com l'ús dels serveis sanitaris, la taxa de mortalitat per suïcidi o la prevalença de trastorns de salut mental. És cert que aquests indicadors permeten il·lustrar els aspectes més alarmants d'una problemàtica creixent. Ara bé, centrar-se exclusivament en aquests indicadors a l'hora de dissenyar, implementar i avaluar polítiques de salut pública pot no adequar-se a les necessitats reals de la població i comprometre'n l'efectivitat a l'hora de promoure la salut mental i emocional de les persones i de plantejar polítiques de prevenció. Per això, és primordial en les institucions públiques adoptar una perspectiva dual de la salut mental que incorpori l'esfera del benestar emocional a la dels trastorns psicopatològics (Greenspoon i Saklofske, 2001; Suldo i Shaffer, 2008).

1.2. Per què la joventut es considera un col·lectiu especialment vulnerable en termes de salut mental i benestar emocional? Per què es parla de “crisi”?

La joventut és una etapa que es caracteritza per la transició a la vida adulta, durant la qual es construeixen les identitats individuals (Schwartz *et al.*, 2014), es cristal·litzen els rols socials (Sawyer *et al.*, 2012) i s'assenten les bases d'un projecte de vida propi (McAdams, 2014). Com tot procés de transició, constitueix una font d'estrès que, sense les habilitats i els recursos necessaris per fer-hi front, pot influir negativament en la salut mental i emocional (Wheaton, 1990). Per exemple, és en l'etapa de joventut quan la majoria de persones s'incorpora al mercat laboral. Més enllà dels efectes per a la salut mental que genera el fet de treballar (Benach *et al.*, 2013), en aquest procés d'incorporació es plantegen reptes com la construcció i la desconstrucció d'expectatives o el desenvolupament de la identitat professional, lligada estreta-

ment a la identitat personal (Miscenko i Day, 2016), que també poden influir la salut mental i emocional. En moltes ocasions, però, en l'etapa de joventut encara no s'han desenvolupat plenament estratègies i recursos per fer front a esdeveniments estressants (Leipold *et al.*, 2019). Per això, les persones joves són especialment vulnerables a patir processos psicopatològics i malestar emocional.

A més, l'estat de salut mental i emocional de les persones està determinat no només per característiques biològiques, sinó també per les condicions en què les persones neixen, creixen i envelleixen (Marmot i Wilkinson, 2005), és a dir, pels determinants socials de la salut. Així, la salut mental i emocional de cadascú dependrà de factors com el seu nivell d'estudis, la qualitat de l'habitatge on resideix i l'entorn comunitari en el qual es desenvolupa. Aquests factors, al seu torn, s'articulen al voltant del que s'anomena *eixos de desigualtat social* (com el gènere, l'ètnia, la classe social), de tal manera que les persones amb aquelles característiques que assegurin una millor posició a l'escala social (com els homes, les persones d'ètnies majoritàries i les de classes socials altes) gaudiran, en termes generals, de millors condicions de vida i, consegüentment, millors estats de salut mental i emocional (Commission on Social Determinants of Health, 2008).

L'edat és un d'aquests eixos de desigualtat social que posa les persones joves en situació de desavantatge respecte a les de més edat. Per exemple, segons dades de l'Enquesta de condicions de vida, la taxa de risc de pobresa entre la població catalana de 15 a 29 anys se situava, el 2022, en el 21,2%; per contra, entre la població de 30 anys i més la taxa era del 17,9%. El mateix ocorre amb l'atur, en què les persones de 16 a 29 anys tenen una taxa d'atur que tendeix a doblar la de la població de més edat.¹ I, d'entre la població jove que treballa, destaquen la contractació temporal, la parcialitat involuntària i la bretxa salarial respecte a la població de més edat (Sánchez-Sanz i Kuric, 2022). De manera similar, la disminució d'habitatge assequible que ha viscut el país des de la crisi del 2008 s'ha acarnissat amb la població jove fins al punt que el 2023 el 48,2% de les persones joves de 25 a

¹ Per exemple, segons les dades anuals de l'Enquesta de població activa de 2023, a Catalunya la taxa d'atur de les persones de 16 a 29 anys va ser del 16,2%, i la dels individus de 30 anys i més, del 7,4%.

29 anys residents a Catalunya vivia a la llar d'origen.² Totes aquestes desigualtats provoquen que la població jove tingui menys oportunitats, amb relació a la resta de persones adultes, de gaudir d'un bon estat de salut mental i emocional.

El context socioeconòmic que ha marcat les darreres dècades, caracteritzat per la crisi financera del 2008 i la pandèmia de la COVID-19, no ha fet més que aprofundir totes aquestes fonts d'estrès que posen en risc la salut mental i emocional de les persones joves de Catalunya. Tenint en compte la desigualtat d'oportunitats a les quals s'enfronta aquest grup poblacional, les persones joves s'han vist afectades especialment per la periodicitat de les recessions econòmiques. Quan les taxes d'atur juvenil encara no havien assolit els nivells previs a la crisi del 2008, va irrompre la pandèmia de la COVID-19 destruint ocupació i deixant milers de persones sense ingressos durant mesos. D'entre els sectors més afectats per aquesta darrera crisi, destaquen sectors en els quals abunden persones joves, com ara el comerç, l'hostaleria o el sector d'activitats artístiques i recreatives (Instituto de la Juventud, 2020). També, les mesures de confinament imposades pel Govern central per tal de fer front a la pandèmia (Reial decret 463/2020, de 14 de març) van posar de manifest la rellevància de l'infrahabitatge, prevalent especialment en llars sustentades per persones joves (Ayala-Cañón *et al.*, 2022). A més, els mecanismes de protecció desplegats per l'Estat davant la contingència que va representar la pandèmia van arribar menys a les persones joves que a les de més edat, la qual cosa va donar com a resultat taxes de pobresa més altes entre el col·lectiu jove (Ayala-Cañón *et al.*, 2022). Tot això, sense menystenir l'afectació que té l'aïllament social en una etapa en què la socialització és clau (Tahull Fort, 2021).

Val a dir que el col·lectiu juvenil es troba travessat per múltiples eixos de desigualtat que se superposen, creant realitats específiques en la intersecció dels diferents eixos (Crenshaw, 2017). En aquest sentit, les persones joves que acumulen característiques desfavorides socialment, com les dones, les persones d'ètnies minoritàries i/o les de classes socials baixes, són més vulnerables a patir les conseqüències adverses dels processos socioeconòmics mencionats fins ara. Per exemple, a pesar d'un millor nivell d'estudis en termes globals, les do-

2 Dades anuals de l'Enquesta de població activa (Idescat).

nes joves tenen una taxa d'ocupació inferior a la dels homes joves³ i els seus ingressos són inferiors. També observem que les persones joves de nacionalitat estrangera o amb pocs estudis tenen una taxa d'atur que en períodes de crisi arriba a doblar la de les autòctones o amb estudis superiors, respectivament.⁴

Per tot això, cada vegada més es parla del fet que la salut mental i emocional de la població jove i, especialment, la població jove en situació de desavantatge social, està en “crisi”. Davant d'aquesta tendència, és necessari incidir en aquests factors des d'una perspectiva integral per tal de fer revertir una situació d'emergència ja no només per la mateixa població jove, sinó per assegurar el benestar de les generacions futures, ja que, atesa la sensibilitat de les transicions juvenils i l'impacte que tenen moltes decisions i vivències que es produeixen en aquest moment del cicle vital sobre l'orientació de les trajectòries futures, l'Organització Mundial de la Salut adverteix que els problemes de salut mental del jovent es poden perpetuar en la vida adulta i en les possibilitats de vida digna en el futur (OMS, 2021).

1.3. Situació i evolució dels indicadors de salut mental i benestar emocional de les persones joves a Catalunya

Les dades existents, malgrat estar centrades en l'aspecte psicopatològic de la salut mental i ser dades transversals que no en permeten veure l'evolució cap a l'edat adulta, presenten indicis preocupants sobre l'estat de salut mental actual de les persones joves a Catalunya.

En primer lloc, és preocupant la prevalença o l'extensió d'alguns problemes de salut mental entre el jovent. Les dades de l'Enquesta de salut de Catalunya (ESCA) apunten que, el 2022, el 20,2% de les per-

3 Taxa d'ocupació de la població catalana de 16 a 29 anys: el 51,2% entre els homes i el 49,9% entre les dones (dades anuals de 2023 de l'Enquesta de població activa). Salari mitjà mensual entre la població catalana de 16 a 24 anys: 1.183 € entre els homes i 995 € entre les dones (dades de 2021 de l'Enquesta d'estructura salarial).

4 Així, per exemple, la taxa d'atur entre les persones de 16 a 29 anys de nacionalitat estrangera va arribar, a Catalunya, al 30,1% el segon trimestre de 2023, mentre que era del 14% entre la població jove de nacionalitat espanyola. De manera anàloga, en aquest mateix trimestre la taxa d'atur entre la població jove amb estudis obligatoris o inferiors era del 23,5%, per un 5,9% entre la que tenia estudis superiors.

sones joves de 15 a 34 anys han patit algun trastorn de salut mental en els 12 mesos anteriors a l'Enquesta. En destaca que el 6,9% ha patit depressió; el 15,6%, ansietat, i el 4,4%, addiccions. Si bé, en termes globals, el conjunt de càrrega de malaltia mental és similar al de la població adulta de més de 34 anys, la prevalença de l'ansietat i de les addiccions és lleugerament superior entre la gent jove.

Els indicadors de satisfacció vital també mostren que la població jove té una satisfacció menor amb la vida en conjunt, en comparació amb la població més gran. Segons les dades d'una enquesta recent del Centre d'Estudis d'Opinió (CEO) de la Generalitat de Catalunya (per a més informació, vegeu Ferrer-i-Carbonell *et al.*, 2024), un 14,7% de les persones joves de 18 a 29 anys declaren que se senten poc o gens satisfetes amb la vida, mentre que aquest percentatge entre la resta de persones adultes és d'un 8,7%. Per l'altra banda de l'escala, tan sols un 57,5% de les persones joves declaren que estan bastant o molt satisfetes amb la vida, mentre que, entre la població adulta no jove, el percentatge és d'un 68,3%.

En consonància amb aquestes dades, hi ha una alta demanda d'atenció a la salut mental entre el jovent. L'Enquesta de salut de Catalunya pregunta si s'han consultat o visitat professionals de psicologia o psicoteràpia en els darrers 12 mesos, incloent-hi tant visites del sistema públic com del privat, i tant d'urgència com programades. Els resultats de 2022 mostren diferències segons l'edat: són les persones joves les qui més usen aquests serveis, i la proporció d'usuaris descendeix amb l'edat: un 17,1% de les persones de 15 a 24 anys va fer ús d'aquests serveis, un 11,8% de les persones de 25 a 34 anys, un 8,1% entre les de 35 a 64 anys i un 4,1% entre les de més de 64 anys. Ara bé, la proporció de persones joves que són ateses als serveis públics d'atenció a la salut mental segons les dades de registre d'aquests serveis (per tant, excloent-ne l'atenció a professionals del sistema privat o a través de les urgències), si bé és més elevada que la de la resta de la població adulta (2,8%), és força menor que la proporció de joves que, segons l'ESCA, ha consultat o visitat professionals de la salut mental de qualsevol tipus. Si l'ESCA ens indica, com hem vist, que un 17,1% de les persones joves de 15 a 24 anys va visitar un psicòleg o un psicoterapeuta el 2022, els serveis d'atenció ambulatoria dels centres de salut mental infantil i juvenil (CSMIJ) registren que van atendre un 5,7% de la

població catalana menor de 18 anys (un 4,8% de les nenes i un 6,5% dels nens) (Rosselló *et al.*, 2023), i els centres de salut mental d'adults (CSMA) van atendre un 3,1% de la població de 18 a 24 anys (un 3,6% de les dones i un 2,6% dels homes) (Observatori del Sistema de Salut de Catalunya, 2023). Per tant, la diferència entre el volum de població jove que declara que s'ha fet visitar per un professional de la salut mental i les dades de registre de població jove atesa pels serveis públics d'atenció a la salut mental suggereixen que una gran part de l'atenció a la salut mental juvenil es fa a través de l'oferta privada (i/o d'urgències).

Així i tot, l'atenció a la salut mental juvenil en aquests serveis públics ha experimentat un creixement fort en els darrers anys. Concretament, entre el 2020 i el 2022 hi ha hagut un increment del 9% en infants i joves ateses en CSMIJ. També s'ha incrementat l'atenció a persones de 18 a 24 anys als CSMA, a diferència d'altres grups d'edat, que han mantingut taxes d'atenció similars en el període 2017-2022. Cal destacar, a més, que l'increment en percentatge de persones ateses entre la població jove, especialment el grup de 18 a 24 anys, correspon majoritàriament a un augment en la taxa de dones ateses.

Amb relació als motius d'atenció, els CSMIJ detallen que els diagnòstics que més creixement han registrat en els darrers tres anys han estat, a més dels trastorns del neurodesenvolupament, el trastorn depressiu, el trastorn de conducta i els trastorns de la conducta alimentària. També s'ha observat un increment en les consultes per ideació suïcida, majoritàriament en dones de 15 a 18 anys (Observatori del Sistema de Salut de Catalunya, 2023).

En aquest sentit, cal destacar que la pandèmia de la COVID-19, ateses la importància de les restriccions i l'afectació especial de la crisi social i econòmica entre el col·lectiu jove, ha tingut un impacte molt rellevant en el seu estat d'ànim i en la seva salut mental. Durant el confinament, les persones de 16 a 29 anys van ser les que van viure amb més tristesa, angonya i avorriments (Bolíbar, 2021). Aquesta afectació també sembla haver-se allargat al període de postpandèmia, més enllà de l'aixecament de les restriccions. Per exemple, l'Hospital Sant Joan de Déu va registrar un increment del 47% de les urgències de salut mental el 2021 respecte al 2020 (Rosselló *et al.*, 2023). Segons dades de l'Enquesta a la joventut de Catalunya (EJC) de 2022, només el 48%

de les persones de 15 a 34 anys considera que ha recuperat del tot la normalitat en el seu estat d'ànim en comparació amb la seva situació de just abans de la pandèmia, i el 14,1% afirma que no l'ha recuperat gens. A més, l'enquesta mostra que les persones joves perceben les dificultats econòmiques com un catalitzador d'aquests sentiments negatius: més de la meitat de les persones enquestades (52,8%) van declarar que s'han sentit més tristes i anguiades a causa de dificultats econòmiques en els últims dos anys, que coincideixen amb l'inici de la pandèmia de la COVID-19.

Aquest increment dels problemes de benestar emocional i salut mental dels i les joves s'ha vist reflectit en un augment de la conducta suïcida. Entre la població jove catalana de 15 a 29 anys la taxa de suïcidis ha augmentat en els darrers anys, i ha passat del 2,4% el 2018 al 3,3% el 2021. Es tracta d'una xifra igual a la taxa de mortalitat per accidents de trànsit entre la població jove, que va situar-se en el 3,3% el mateix any, de manera que la mortalitat per suïcidis ja és, segons l'any, la primera causa de mort entre la població jove catalana.

1.4. Què és l'índex de benestar WHO-5? Què aporta respecte als altres indicadors existents?

En el marc de la preocupació creixent per la salut mental de la població jove de Catalunya, i en línia amb la necessitat esmentada anteriorment d'incorporar la perspectiva de benestar emocional als indicadors tradicionals de salut mental (com la taxa de mortalitat per suïcidis, la prevalença de trastorns mentals, o l'ús dels serveis sanitaris), aquest informe es proposa explorar l'estat actual de la qüestió fent ús de l'índex de benestar WHO-5. L'índex de benestar de l'Organització Mundial de la Salut (WHO-5, per la sigla en anglès) és un qüestionari autoreportat que s'utilitza per avaluar el benestar emocional (WHO, 1998). Com indica l'acrònim, consta de cinc preguntes, que incideixen en dimensions clau d'aquest benestar: l'estat d'ànim positiu o el benestar afectiu, la vitalitat, el sentit de la vida, la qualitat del son i del descans i l'interès per les activitats diàries. Així, en el marc de les últimes dues setmanes, es pregunta a la persona enquestada amb quina freqüència s'ha sentit (i) alegre i de bon humor, (ii) tranquil·la i relaxada, (iii) activa i enèrgica, (iv) s'ha despertat fresca i descansada i (v) la seva vida quotidiana

ha estat plena de coses que la interessin. Per a cada una d'aquestes preguntes, s'ofereixen 5 opcions de resposta, que van del 0 (mai) al 5 (tot el temps), de tal manera que una puntuació global de 0 representa l'absència total de benestar, i una puntuació de 25, l'estat màxim de benestar. Tot i això, per facilitar-ne la interpretació, la puntuació global es multiplica per 4, i se n'obté un rang de valors que oscil·la entre el 0 (absència total de benestar) i el 100 (estat màxim de benestar).

A diferència d'altres indicadors de salut mental, les preguntes del WHO-5 destaquen pel fet d'estar formulades en positiu, i s'allunyen del llenguatge simptomàtic. Per aquest motiu, ha esdevingut una mesura de benestar emocional de referència a escala global: des que es va presentar el 1998, ha estat traduïda a més de 30 idiomes i validada pel seu ús en nombrosos col·lectius (Topp *et al.*, 2015). Per això, el seu ús facilita no només descriure l'estat de benestar emocional d'una persona o un grup poblacional, sinó també comparar-lo amb el d'altres poblacions on també s'hagi utilitzat la mesura. A més, i en consonància amb la interrelació entre el benestar emocional i els processos psicopatològics, el WHO-5 ha resultat una eina vàlida per al cribratge de trastorns de salut mental com la depressió (Topp *et al.*, 2015) i l'ansietat (Downs *et al.*, 2017).

També es diferencia d'altres indicadors de benestar com les escales de satisfacció amb la vida que pregunten, per exemple, "¿Quin és el nivell de satisfacció global amb la teva vida en l'actualitat?", pel fet de mesurar la dimensió afectiva i hedonista del benestar. Així, mentre que les escales de satisfacció amb la vida mesuren una actitud cognitiva, més reflexiva, de satisfacció amb la vida en conjunt, l'índex de benestar WHO-5 fa referència a l'estat emocional durant un període de temps recent, més definit i més curt (Kusier i Folker, 2019). És per això que s'observa que l'índex de benestar WHO-5 i l'escala de satisfacció amb la vida, tal com es pregunta a l'EJC22,⁵ tenen una correlació positiva, però moderada-alta (r de Pearson de 0,578, $p < 0,001$), i deixen entreveure diferències importants entre ambdós constructes metodològics per mesurar el benestar.

⁵ La pregunta es formula de la manera següent: "Ara et volem demanar que valoris la satisfacció amb la teva vida. En una escala de 0 a 10, on 0 significa mínima satisfacció i 10 màxima satisfacció, fins a quin punt estàs satisfet/a amb la teva vida?".

L'índex WHO-5 es va introduir per primer com a l'EJC en l'edició de 2022. És l'única estadística oficial de la Generalitat de Catalunya que incorpora aquest indicador, i per aquest motiu aquesta investigació se centra a analitzar-ne els resultats.

2. METODOLOGIA

Les dades de l'índex WHO-5 utilitzades en aquest informe s'han extret de l'Enquesta a la joventut de Catalunya de 2022. L'EJC és una estadística oficial de la Generalitat de Catalunya, de realització quin-quennal, que té per objectiu conèixer la situació i les necessitats de la població de 15 a 34 anys que resideix a Catalunya. A continuació, es presenta la fitxa tècnica de l'EJC22:

Àmbit geogràfic: Catalunya
Univers: població de 15 a 34 anys resident a Catalunya
Mostra: 3.665 (mostra final)
Tipus de mostreig: mostra estratificada per àmbit del pla territorial i per municipis
Tipus de mostra: nominal (mostreig aleatori simple)
Tipus d'entrevista: segons l'elecció de la persona entrevistada: telefònica o per Internet
Treball de camp: del 7 de gener al 24 de juliol de 2022
Error mostral: $\pm 1,63\%$. Tots els errors han estat calculats amb un nivell de confiança del 95% (2 sigmes) i una $p = q = 0,5$

L'EJC tracta d'una àmplia diversitat de temàtiques (educació, treball, transicions residencials i familiars, situació econòmica, oci, etc.) i té mòduls retrospectius que permeten reconstruir trajectòries educatives i laborals de les persones joves. Els resultats de l'EJC s'analitzen en profunditat a l'informe general de l'EJC (Julià *et al.*, 2023), publicat en línia dins la col·lecció Estudis, de la Direcció General de Joventut. El qüestionari de l'EJC té un bloc específic sobre salut física i mental i benestar emocional, que inclou, entre altres temàtiques d'interès, l'índex de benestar emocional WHO-5, que és l'objecte d'interès principal d'aquest estudi.

Pel que fa a l'anàlisi estadística de les dades, per simplificar la interpretació hem dicotomitzat l'índex de benestar emocional WHO-5 en dues categories: per sota de 50 punts (el llindar per sota del qual es

considera que es pateix malestar emocional) i de 50 punts o més (Topp *et al.*, 2015).

S'han fet, en primer lloc, anàlisis descriptives del benestar emocional de les persones joves, de forma univariada i estratificades per les principals variables sociodemogràfiques: grup d'edat (15-19, 20-24, 25-29 i 30-34), gènere (home, dona), nivell d'estudis (obligatoris o inferiors, postobligatoris no universitaris i universitaris), origen (immigrat, no immigrat) i nivell socioeconòmic de la família d'origen (ocupacions: directives o gerencials, tècniques i professionals, mitjanes i elementals). Seguidament també s'han analitzat les diferències en la distribució del benestar i malestar emocional segons variables relacionades amb les transicions residencials i familiars; la situació d'activitat i les condicions d'ocupació; els factors econòmics i de condicions de vida; la distribució i càrrega de treball domèstic i de cures, i les pràctiques d'oci i estils de vida. En les ocasions considerades oportunes per la interpretació de les dades, s'han analitzat correlacions bivariades, utilitzant el test estadístic pertinent en funció de la naturalesa de les variables. En l'informe només es presenten els encreuaments amb una relació significativa entre les variables amb almenys un 95% de confiança, excepte quan s'indica el contrari.

Les tendències observades amb anàlisis bivariades s'han anat confirmant a través d'anàlisis multivariades en les quals es controlaven les associacions identificades per les variables sociodemogràfiques, amb la qual cosa asseguràvem que no fossin tendències produïdes per un simple factor de composició de les submostres. En aquestes anàlisis multivariades, s'han aplicat models de regressió logística amb ajustament robust de la variància, on la variable dependent era l'índex de benestar emocional WHO-5 dicotomitat. Els resultats d'aquestes anàlisis es mostren amb detall a l'annex de l'informe. Finalment, hem fet una anàlisi de correspondències múltiples (ACM) seguida de la creació de tipologies, que ens ha permès explorar la interrelació entre les categories de les variables analitzades, condensant la informació en un nombre reduït de dimensions i identificant estructures i patrons que no s'observen a les taules descriptives (Greenacre, 1994). A partir de les puntuacions dels individus en les dimensions de l'ACM hem fet una anàlisi de clúster mitjançant el mètode de Ward, amb el qual hem identificat una tipologia de joves amb el màxim d'homogeneïtat dins

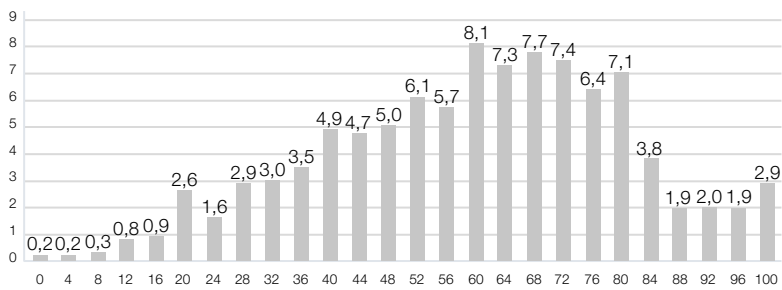
el grup i heterogeneïtat entre els grups segons la seva situació en relació amb les transicions juvenils i condicions de vida. El nombre de clústers que componen la tipologia s'ha decidit per una combinació de criteris tècnics (variacions en els coeficients de conglomeració) i criteris d'interpretació teòrica. La tipologia ens permet identificar com diferents factors es combinen i s'encarnen en perfils socials amb realitats complexes, per analitzar posteriorment com aquestes realitats s'associen a la vivència del benestar emocional.

3. EL BENESTAR EMOCIONAL DE LES PERSONES JOVES A CATALUNYA

3.1. Resultats descriptius: com és l'estat de salut mental i emocional de les persones joves a Catalunya a partir de l'índex WHO-5?

A continuació es presenten els resultats de l'índex WHO-5 entre la població jove de Catalunya, obtinguts a través de l'anàlisi de l'Enquesta a la joventut de Catalunya de 2022. Els resultats evidencien les dificultats d'aquest col·lectiu en aquesta dimensió del benestar. Tal com s'observa al gràfic 1, que presenta la distribució d'aquesta variable per a tot el conjunt de joves, si bé la distribució es decanta cap a la dreta (les puntuacions més altes, que denoten més nivell de benestar), un gran gruix té unes puntuacions intermèdies, i una part important té unes puntuacions baixes. La puntuació mitjana és de 59,6 sobre 100. La mediana és de 60, i el 50% central dels casos té puntuacions entre 44 i 76.

GRÀFIC 1. Distribució de les puntuacions en l'índex de benestar emocional WHO-5 (escala de 0 a 100). Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

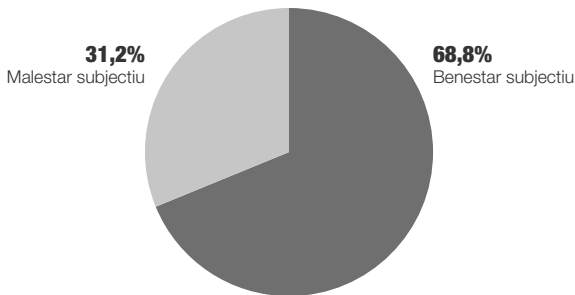

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

A més, si es diferencien els casos segons si tenen una puntuació superior (o igual) o inferior a 50 en l'índex de benestar emocional, s'observa que el 31,2% de les persones joves es troba dins el darrer grup (gràfic 2). Aquesta dada indica que gairebé un terç de les persones joves té un

nivell de benestar baix (el que, en endavant, anomenarem alternativament “benestar baix” o, directament, “malestar”), i es troba, per tant, en una situació de risc de desencadenar quadres més severes de depressió i d’ansietat (Topp *et al.*, 2015).

GRÀFIC 2. Benestar emocional de les persones joves segons la classificació dicotòmica de l’índex de benestar emocional WHO-5. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

També destaca que, entre el grup que mostra malestar emocional, el 21,9% declara que ha recuperat del tot la normalitat en termes d'estat d'ànim, comparant la seva situació actual amb la d'abans de la pandèmia de la COVID-19. En altres paraules, el 21,9% assumeix el malestar emocional en un marc de normalitat. Aquesta xifra és tan sols 10 punts més baixa que la de les persones que declaren que no han recuperat gens la normalitat en termes d'estat d'ànim (30,7%), és a dir, que entenen el malestar emocional com un estat sobrevingut a causa de la pandèmia i que se situa fora de la normalitat.

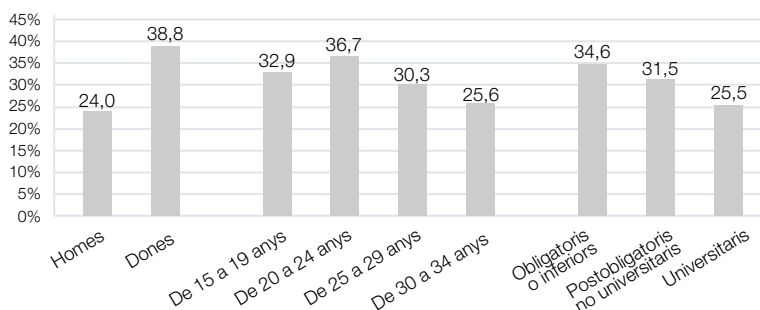
3.2. Benestar emocional (WHO-5) segons el perfil sociodemogràfic

Les dades anteriors amaguen que el nivell de benestar emocional és molt desigual segons el perfil social de les persones joves de Catalunya. Aquestes desigualtats en salut mental i benestar emocional expressen, en termes generals, desigualtats existents en pràcticament tots els eixos o les estructures de desigualtat social, és a dir, s'observa que el privilegi

i la vulnerabilitat es transmeten de l'estructura social al pla de la salut mental. Com anirem mostrant al llarg d'aquest apartat, aquestes desigualtats són substancials; graduals, de manera que no només tenen a veure amb situacions especialment desavantajoses o de marginació social, sinó que mostren una progressivitat en el descens de l'estructura social; i interseccionals, de manera que, d'una banda, l'acumulació de desavantatges en els diferents eixos de desigualtat social es trasllada també en expressions més agudes de malestar; però, d'altra banda, una posició de privilegi en alguns eixos mitiga el desavantatge en d'altres, la qual cosa suggereix que es configuren malestars en diferents graus (i, com veurem en l'apartat següent, per diferents factors) originats en les diferents interseccions dels eixos de desigualtat.

En primer lloc (gràfic 3), s'observen unes desigualtats de gènere en benestar emocional molt marcades, de manera que els nivells de benestar emocional són molt diferents per als homes que per a les dones joves. Així, si en l'apartat anterior comentàvem que el 31,2% de les persones joves està en una situació de baix benestar emocional, aquest percentatge disminueix al 24% en el cas dels homes i augmenta al 38,8% en el de les dones.

GRÀFIC 3. Malestar emocional (índex WHO-5) segons el sexe, el grup d'edat i el nivell d'estudis. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

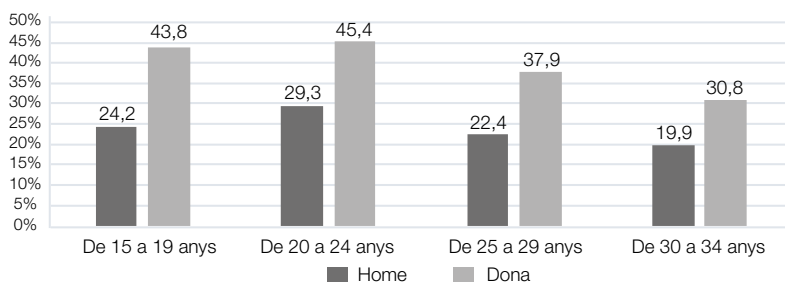
Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

També existeixen diferències importants segons el grup d'edat: el grup d'edat amb una proporció més gran de persones amb baix benestar emocional és el de 20 a 24 anys, la qual cosa coincideix amb l'edat en la

qual més joves busquen iniciar les seves trajectòries laborals i d'emancipació.⁶ El malestar emocional es va reduint entre les persones joves de més edat, de manera que les de 30 a 34 anys són les que tenen una menor proporció amb baix benestar emocional (25,6%). També es redueix, tot i que no en el mateix grau, a mesura que es va reduint l'edat. Així, doncs, es presenta una espècie de "U" invertida que troba el seu pic entre la gent jove de 20 a 24 anys i, a partir d'aleshores, el malestar va en descens.

No obstant això, si es mira aquesta tendència desagregada per sexe (gràfic 4), s'observen diferències en el sentit que en el grup de dones de 15 a 19 anys hi ha uns nivells de malestar emocional gairebé tan alts com en els del grup de 20 a 24 anys. Aquest patró diferent segons el grup d'edat entre homes i dones fa que les desigualtats de gènere també prenguin formes diferents en les diferents etapes, i són més pronunciades entre les persones joves de menor edat. Així, en el grup de 15 a 19 anys hi ha 19,6 punts percentuals de diferència en els nivells de malestar d'homes i dones; entre els de 20 a 24 anys n'hi ha 16,1; entre els de 25 a 29 anys n'hi ha 15,6, i, en el grup de 30 a 34 anys, les diferències són d'11 punts.

GRÀFIC 4. Malestar emocional (índex WHO-5) segons el grup d'edat, per sexe. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

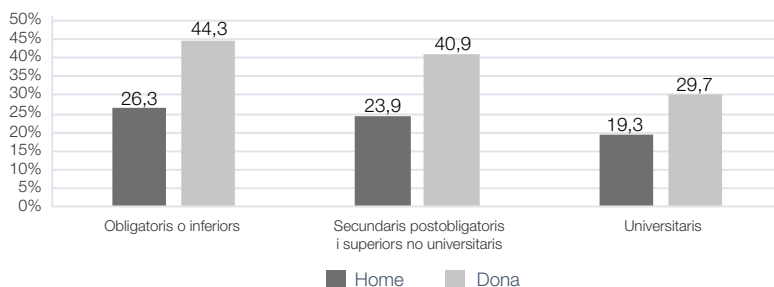
El nivell d'estudis, que és un indicador no només del nivell d'instrucció sinó també, en certa manera, de posició social, també és un factor re-

6 Entre les persones joves de 30 a 34 anys que han respost l'EJC22, l'edat mitjana en què la feina va passar a ser la seva activitat principal és de 21,57 anys (encara que per a un 2,9% de les de 30 a 34 anys no ho ha estat mai). I l'edat mitjana en què van començar a viure dels ingressos propis, independentment de si vivien o no amb els progenitors, és de 21,39 anys (encara que un 5% entre els 30 i els 34 anys encara no ha pogut).

lleuant que imprimeix diferències en el benestar emocional de les persones joves (gràfic 3). Concretament, les persones joves amb estudis universitaris són les que tenen uns nivells de benestar més elevats, i les que tenen estudis obligatoris o inferiors són les que tenen uns nivells més baixos. Concretament, el 25,5% de les persones joves amb estudis universitaris finalitzats té un nivell de benestar emocional baix, mentre que aquest percentatge és del 31,5% entre les persones joves amb estudis secundaris postobligatoris i superiors no universitaris, i del 34,6%, entre les persones joves amb estudis obligatoris o inferiors. Com es mostra en el gràfic 5, aquesta relació entre el benestar emocional i els estudis és més pronunciada entre les dones joves que entre els homes joves,⁷ de manera que la bretxa de gènere en benestar emocional és més accentuada com menor és el nivell d'estudis de la població.

Atesa la correlació que existeix entre el nivell d'estudis finalitzat i l'edat (ja que les persones joves de menor edat no poden haver assolit estudis universitaris), té interès veure quina variable té més pes sobre el benestar emocional. Com es mostra en detall a l'annex (taula A1), els resultats d'aquesta anàlisi posen de manifest que les diferències en benestar emocional segons el nivell d'estudis es mantenen en dones quan es controla per l'edat i altres factors sociodemogràfics, però no en nois, la qual cosa emfatitza les diferències de gènere en funció dels estudis que vèiem anteriorment.

GRÀFIC 5. Malestar emocional (índex WHO-5) segons el nivell d'estudis, per sexe. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

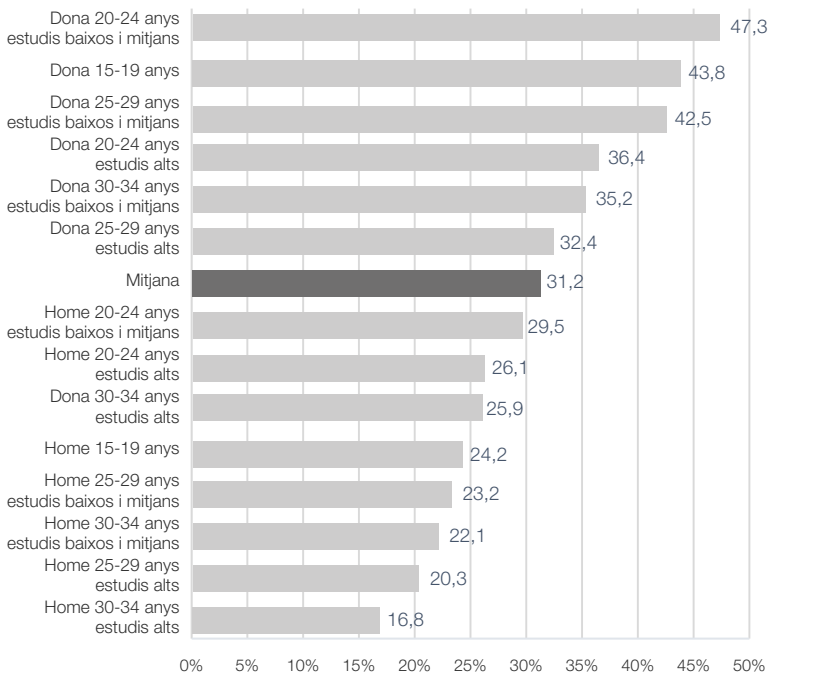

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

7 En el cas dels homes, la V de Cramer de l'associació entre aquestes dues variables és de 0,059 ($p = 0,041$) i en les dones és de 0,124 ($p = 0,000$).

És rellevant assenyalar, a més, que fins i tot entre el grup de dones en una situació *a priori* més avantatjada (amb estudis universitaris o de més edat) hi ha més malestar emocional que entre el grup d'homes en una situació *a priori* més vulnerable (amb estudis baixos o bé d'una edat entre 20 i 24 anys). De fet, el gràfic 6 mostra que el gènere, el grup d'edat i el nivell d'estudis són condicionants del benestar emocional que provoquen un efecte sumatiu, tot i que en diferents graus, com observàvem anteriorment, de tal manera que la bretxa entre el grup en una situació més favorable (homes de 30 a 34 anys amb estudis universitaris) i el grup en una situació més desfavorable (dones de 20 a 24 anys amb estudis baixos i mitjans) és de 30,5 punts percentuals.

GRÀFIC 6. Malestar emocional (índex WHO-5) segons la intersecció de les variables sexe, grup d'edat i nivell d'estudis (per als de 20 anys o més). Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Per acabar, val la pena destacar que les anàlisis bivariades no mostren diferències significatives en el nivell de benestar emocional segons el nivell socioeconòmic dels progenitors ni segons l'origen de les persones joves. És a dir, mirant aquest indicador per si sol, veiem que les persones joves nascudes a l'estranger no tenen un nivell de benestar emocional significativament diferent del de les nascudes a Catalunya o l'Estat espanyol. Tampoc no s'observen diferències significatives segons altres indicadors referents al procés migratori propi (com ara el temps de residència a Catalunya de les persones joves nascudes a l'estranger) o dels progenitors (com ara el seu lloc de naixement). En aquest sentit, l'únic element que s'observa és que les dones joves immigrades per compte propi tenen uns nivells de benestar major que les dones joves que emigren de manera dependent de la seva família (entre les primeres, un 34% té baix malestar emocional, mentre que entre les segones el percentatge ascendeix al 46,6%), la qual cosa suggereix una vivència diferent del desarrelament i les dificultats d'inserció en un nou context segons si és fruit d'una decisió pròpia o part d'un projecte familiar no necessàriament compartit. Tot i això, les anàlisis multivariables més complexes que presentem en l'apartat 3.4 sí que indiquen que, quan es té en compte l'origen juntament amb l'edat, el gènere i altres factors d'estructuració social, els i les joves d'origen immigrant, així com els fills i les filles de pares de categories ocupacionals menors, es troben sobrerrepresentats en els subgrups poblacionals més vulnerables i amb més malestar emocional.

3.3. Benestar emocional (WHO-5) segons els factors socioeconòmics

En aquest apartat, aprofundim en els *determinants socials del benestar emocional juvenil*, analitzant de quina manera les dificultats en la realització de les transicions envers l'adquisició de l'autonomia pròpia de l'adulthood, en sentit laboral, familiar-residencial i econòmic, així com l'organització del treball domèstic i de cures i les condicions materials d'existència, contribueixen a configurar diferents formes de benestar i malestar emocional entre les persones joves.

Situació d'activitat i condicions d'ocupació i treball

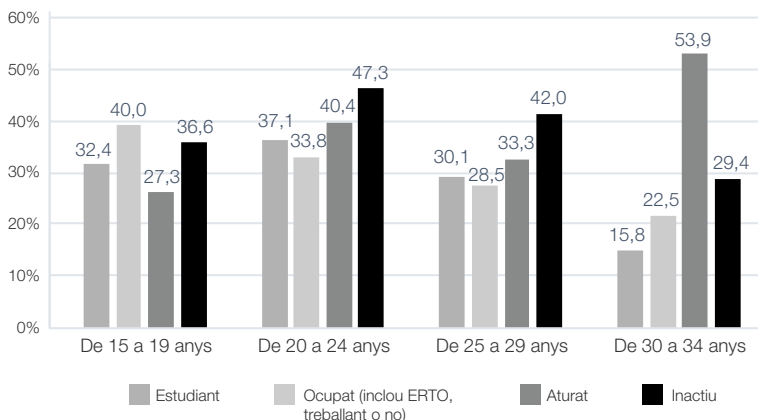
La literatura especialitzada ha mostrat que la situació i les condicions d'ocupació són un determinant social de la salut de primer ordre (Be-

nach *et al.*, 2010). També en l'àmbit del benestar emocional juvenil veiem que, en termes generals, i amb dades de l'EJC22, les persones ocupades presenten una prevalença de malestar emocional menor: un 27% de les persones joves ocupades té un benestar emocional baix, mentre que les aturades o inactives presenten prevalences superiors (un 42,3% i un 38,7%, respectivament). Aquestes situacions d'activitat, a més, operen com a factors protectors o de risc de manera diferenciada segons el gènere i l'edat. Així, entre els homes joves, trobar-se en situació d'atur o inactivitat s'associa amb més malestar emocional que entre les dones joves.⁸ Com es mostra en el gràfic 7, també s'observen diferències en l'associació entre la situació laboral i el benestar emocional segons l'edat. De fet, si se segmenta l'anàlisi segons el grup d'edat, l'associació entre la situació d'activitat principal (estudis, ocupació, atur o inactivitat) i el benestar emocional només és significativa entre les persones joves de 30 a 34 anys.⁹ Així, mentre que per al jovent de 15 a 19 anys estar a l'atur no es relaciona amb un malestar emocional més gran, entre els i les joves de 30 a 34 anys en situació d'atur el malestar emocional és bastant generalitzat, i arriba a patir-lo el 53,9% d'aquestes persones. Aquestes diferències per grup d'edat, tant en homes com en dones, es mantenen en les anàlisis de regressions controlades per altres variables sociodemogràfiques. Tal com s'observa al gràfic A1 de l'annex, entre les persones de 30 a 34 anys, estar a l'atur (o en situació d'inactivitat, en el cas dels homes) augmenta les probabilitats de patir malestar emocional en comparació a tenir una feina indefinida. En la resta de grups d'edat, els paràmetres no resulten significatius estadísticament, perquè, probablement, les diferències queden diluïdes en altres factors sociodemogràfics que acompanyen la situació laboral. A banda d'això, aquest impacte diferencial de l'atur sobre el benestar emocional segons el gènere i l'edat podria tenir a veure amb la centralitat de l'ocupació i tant l'estigma com la dificultat econòmica associats a la desocupació, particularment quan ja no es resideix a la llar d'origen familiar i també amb més intensitat entre els homes que entre les dones joves.

8 La V de Cramer de l'associació entre la situació d'activitat principal i el benestar emocional entre els homes és de 0,122 ($p = 0,000$), i entre les dones és de 0,087 ($p = 0,004$). La diferència percentual en la taxa de malestar emocional entre aturats i ocupats en els homes és de 17,6 punts percentuals, i entre les dones és de 12,1 punts.

9 15-19 anys, $p = 0,674$; 20-24 anys, $p = 0,150$; 25-29 anys, $p = 0,070$; 30-34 anys, $p = 0,000$ (V de Cramer = 0,196).

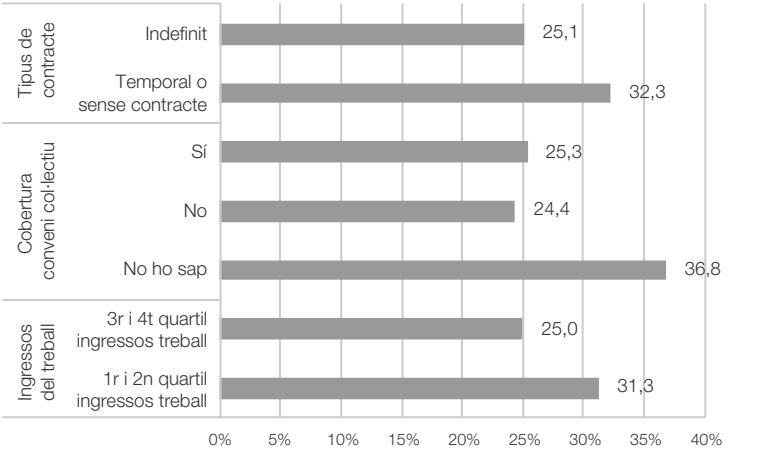
GRÀFIC 7. Malestar emocional (índex WHO-5) segons la situació laboral principal, per grup d'edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Malgrat que hem observat que l'ocupació s'associa a un millor estat de benestar emocional, especialment entre el col·lectiu de joves més grans, és important entrar a valorar quines condicions d'ocupació i treball són beneficioses i quines són nocives de cara al benestar emocional. I és que un 18,1% dels i les joves ocupats declara que s'ha sentit ansiós/osa o angoixat/ada en les dues setmanes anteriors per la manca de feina o la manca d'ingressos, i un 29,6%, per situacions que es donen a la feina. Concretament, entre les persones joves ocupades, com es mostra en el gràfic 8, també s'observa que aquelles en una situació de més precarietat laboral (com, per exemple, amb contractes temporals o sense contracte), amb desaparodament (joves que no saben si el seu lloc de treball està cobert per un conveni col·lectiu) o amb menors ingressos pateixen en major mesura malestar emocional respecte a les persones joves en una situació laboral més avantatjosa.

GRÀFIC 8. Malestar emocional (índex WHO-5) segons algunes dimensions de la precarietat en les condicions d'ocupació. Joves de 15 a 34 anys ocupats. Catalunya, 2022. Percentatge

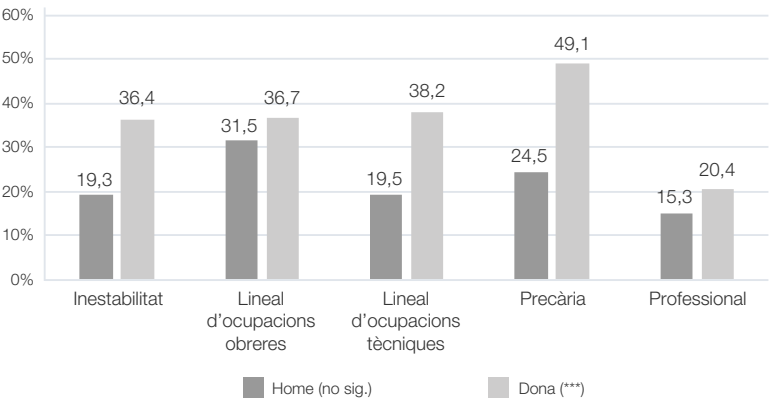
Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Per tancar aquest bloc de factors laborals, analitzem la relació entre la trajectòria laboral viscuda i el benestar emocional. La trajectòria laboral fa referència a la successió d'esdeveniments d'ocupació i activitat que es donen des que les persones joves s'insereixen en el mercat de treball per primera vegada. Ens basem en l'anàlisi de la trajectòria laboral de les persones joves elaborada per Barranco *et al.* (2024) amb dades de la mateixa EJC22. Els autors identifiquen cinc tipus de trajectòries habituals o prototípiques dels i les joves més grans de 25 anys que alguna vegada han estat ocupats: la trajectòria de tipus (i) professional, caracteritzada per una inserció tardana en el mercat laboral i una elevada presència de situacions d'ocupació no assalariada empresarial o professional autònom/a; (ii) lineal d'ocupacions obreres, on la inserció en el mercat laboral és més precoç i s'assoleix ràpidament un contracte indefinit en ocupacions de tipus obrer, que es manté al llarg de la trajectòria; (iii) lineal d'ocupacions tècniques, que es diferencia de l'anterior pel fet d'haver allargat un pèl més l'etapa dels estudis i pel caràcter tècnic o professional de les feines que ocupen; (iv) inestable, marcada per l'elevada presència de contractes temporals alternats amb perío-

des d'atur, inactivitat o feines sense contracte, i (v) precària, en la qual els períodes de concatenació d'ocupacions en feines precàries són els grans protagonistes.

En relació amb el benestar emocional, s'observa que, en ambdós sexes, tenen un millor benestar emocional les persones que han desenvolupat trajectòries de tipus professional (gràfic 9). En canvi, les dones amb trajectòries precàries i els homes amb trajectòries lineals d'ocupacions obreres presenten més malestar. Val a dir que tant l'encreuament bivariat com les regressions multivariades controlades per factors sociodemogràfics només són significatius per a les dones.¹⁰ Entre els homes, la relació entre la trajectòria laboral i el benestar emocional no és significativa.

GRÀFIC 9. Malestar emocional (índex WHO-5) segons el tipus de trajectòria laboral, per sexe. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

¹⁰ $p < 0,005$ i V de Cramer = 0,195 en el cas dels encreuaments bivariats; OR (trajectòries laborals precàries) = 1,94 i interval de confiança del 95% = 1,04-3,65 en el cas de les anàlisis multivariades controlades per l'origen, pel nivell d'estudis finalitzats i per la classe social ocupacional dels pares, prenent les trajectòries professionals com a referència.

Transicions residencials i familiars

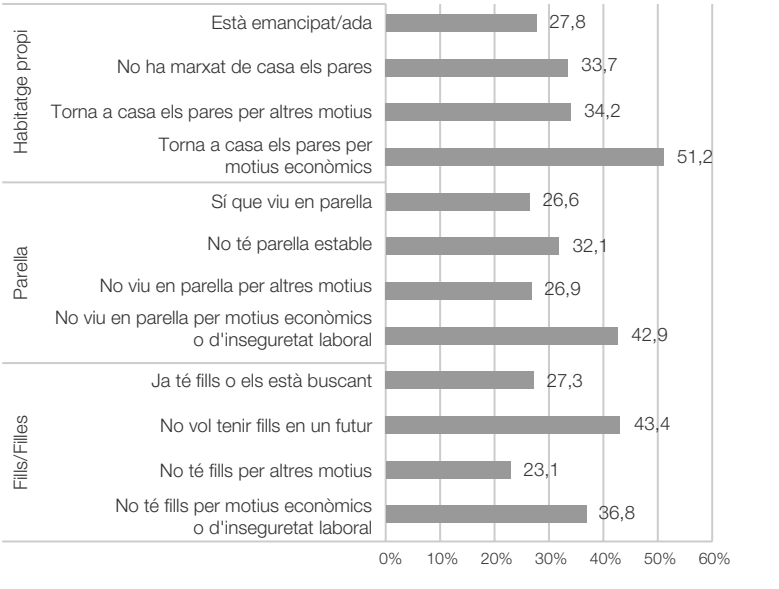
Sovint es fa referència al fet que Espanya és un país familiarista, en el qual la xarxa familiar constitueix una font de recursos importants perquè compensa els que no s'ofereixen de forma institucionalitzada per part de l'Estat i que resulten difícils d'aconseguir a través d'un mercat laboral marcat per l'atur i la precarietat. El retard en l'edat d'emancipació de les persones joves és un exemple clar d'aquesta dinàmica, en la qual la convivència a la llar familiar s'allarga més que en altres països, davant la inexistència d'alternatives assequibles econòmicament que possibilitin l'emancipació familiar. Així, mentre que en el conjunt de la Unió Europea (UE) les persones joves s'emancipen, de mitjana, als 26,4 anys, a Espanya ho fan als 30,3 anys (dades de l'Eurostat, 2022).

En la nostra investigació, el que observem és que aquesta dinàmica provoca el malestar emocional del jovent. En termes generals, veiem que les persones joves emancipades tenen un benestar emocional millor: el 27,8% té un baix benestar emocional, enfront del 33,9% de les que no ho estan. La diferència és especialment significativa entre les persones joves de 30 a 34 anys, entre les quals el 24,1% de les persones emancipades tenen un baix benestar emocional, enfront del 35,6% de les no emancipades. Aquestes diferències, a més, són independents de variables sociodemogràfiques com l'origen, el nivell d'estudis finalitzats i la classe social ocupacional dels progenitors, especialment en el cas de les dones, en què estar emancipada a edats més joves resulta protector per al benestar emocional (gràfic A2 de l'annex). Com es mostra en el gràfic 10, a més, entre la petita part de les persones joves (un 1,5%) que es va emancipar però ha hagut de tornar a la llar d'origen per motius econòmics, encara hi ha més malestar, fins al punt que més de la meitat (un 51,2%) pateix un baix benestar emocional.

La precarietat laboral i les dificultats econòmiques també impliquen un cert bloqueig i retard en la realització de trajectòries familiars. Així, entre els i les joves més grans de 20 anys, un 10,7% afirma que té parella estable, però que no viu amb ella per motius econòmics o d'inseguretat laboral, i un 24,3% afirma que, en un futur, voldria tenir fills o filles, però que ara no en té o no en busca per motius econòmics o d'inseguretat laboral. Com mostra el gràfic 10, si observem l'estat de benestar emocional entre la gent jove que es troba en aquesta situació

de bloqueig en la realització de transicions cap a la creació d'una nova família a causa de les dificultats en les transicions laborals i econòmiques, observem que les taxes de malestar emocional són elevades. Concretament, entre aquells a qui aquestes dificultats porten a no viure en parella, un 42,9% presenta un baix benestar emocional, i, entre els que per això no tenen fills o filles, un 36,8% presenta un baix benestar emocional. Per acabar, amb relació a la voluntat de tenir criatures, és interessant assenyalar que el malestar emocional també està força estès en el grup de joves de més de 19 anys que declaren que en un futur no volen tenir-ne (concretament, en pateix un 43,4% d'aquestes persones joves), la qual cosa suggereix que el malestar emocional en si mateix també pot ser darrere les decisions de posposar o evitar la paternitat/maternitat.

GRÀFIC 10. Malestar emocional (índex WHO-5) segons l'estat de la transició familiar. Joves de 20 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

A banda d'això, veiem poques diferències en el benestar emocional de les persones joves segons el tipus de forma de convivència de la llar un cop emancipades. És a dir, la proporció de joves amb malestar emocional és semblant tant si es viu sol/a com si es viu amb parella, amb fills o filles o sense. L'excepció, però, són les persones que tenen fills o filles i viuen sense parella, les quals presenten unes taxes de malestar emocional elevades. Com es mostra en la taula 1, un 42,4% d'aquestes té un baix benestar emocional.

TAULA 1. Malestar emocional (índex WHO-5) segons la situació de convivència. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Situació de convivència	%
Amb els pares/progenitors	33,9
Amb la parella (i ningú més)	25,6
Amb la parella i fills (i ningú més)	26,2
Amb fills sense parella (amb altres persones o sense)	42,4
Sol/a	25,3
En un pis compartit	31,3
Altres situacions	30,0
Total	31,2

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

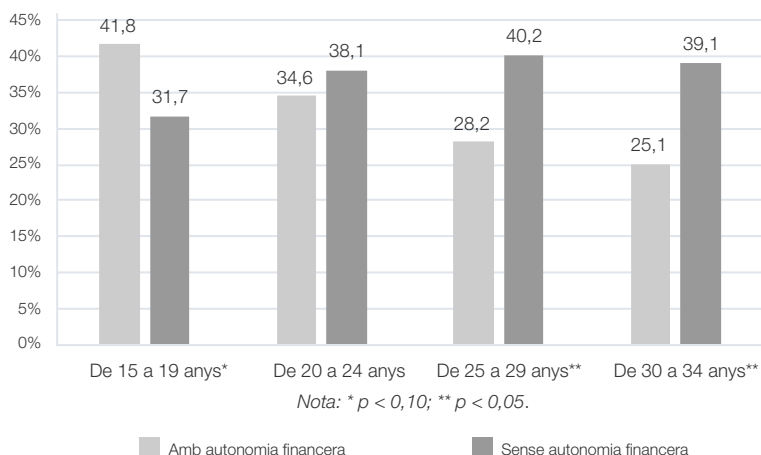
Factors econòmics

Els factors econòmics també són un determinant social del benestar emocional de primer ordre. En aquesta investigació ens hem centrat en dos aspectes socioeconòmics: el nivell d'autonomia financera i la situació de dificultat econòmica de la població jove.

En primer lloc, observem el malestar emocional segons el procés d'adquisició d'autonomia econòmica (gràfic 11), procés que evidentment es troba interrelacionat estretament amb la inserció en el mercat laboral. Observem que, en les persones joves de més edat (de 25 a 29 anys i de 30 a 34 anys), el fet de no haver pogut “començar a viure dels ingressos propis”

(independentment de si es viu o no a la llar familiar) està relacionat amb un major malestar emocional. Aquesta evidència reforça la idea que les dificultats en la realització de les transicions cap a l'adulthood, entre les quals hi ha la d'adquisició d'autonomia financera, generen malestars. No obstant això, entre les persones joves de 15 a 19 anys, si bé l'encreuament és poc significatiu ($0,10 < p > 0,05$), veiem més aviat la tendència contrària: les persones joves de menys de 20 anys que han començat a adquirir una certa autonomia financera tenen més malestar emocional que les que no tenen autonomia financera. Val a dir que això no es reproduïx a les anàlisis multivariades controlades per factors sociodemogràfics (gràfic A3 de l'annex), per la qual cosa les diferències probablement són degudes a un factor de composició: les persones joves que amb menys de 20 anys ja tenen ingressos probablement són joves amb un baix nivell d'estudis, una baixa qualificació i possiblement viuen en llars amb certes dificultats econòmiques que els empenyen a treballar de ben joves.

GRÀFIC 11. Malestar emocional (índex WHO-5) segons l'autonomia financera,¹¹ per grup d'edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

¹¹ Autonomia financera: persones que viuen dels seus ingressos. Concretament, es tracta de les persones que han proporcionat una edat a la pregunta: "Independentment de si viues o no amb els teus pares, a quina edat vas començar a viure dels teus ingressos, si és que has pogut?".

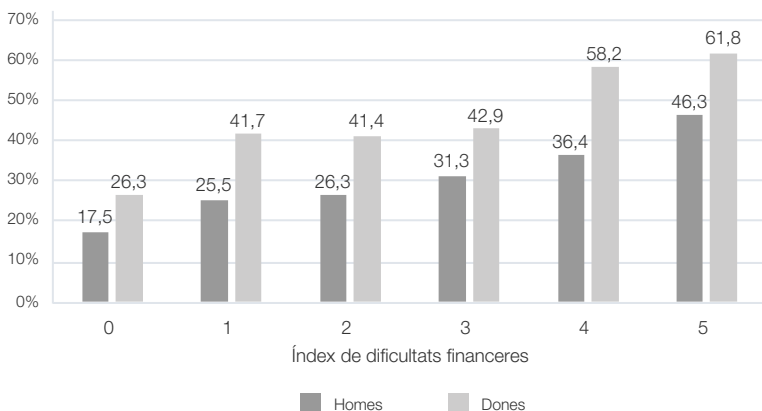
En segon lloc, per veure l'impacte de la situació econòmica sobre el benestar emocional de la població jove, hem elaborat un índex de dificultats *financeres* que sintetitza la situació de les persones joves en relació amb la seva situació financera, dependència econòmica i inseguretat econòmica. Els cinc indicadors seleccionats per elaborar l'índex són majoritàriament objectius i relacionats amb l'economia del conjunt de la llar, tot i que també n'hi ha de subjectius i de referents a l'economia individual del/la jove.¹² L'índex resultant situa les persones joves en una escala de 0 (cap dificultat financera) a 5 (5/5 dificultats financeres).

Els resultats indiquen que la gent jove amb dificultats financeres té una probabilitat més gran de tenir un baix benestar emocional. Com es mostra en el gràfic 12, a més, l'impacte d'aquestes situacions té un efecte sumatiu, de manera que, com més situacions d'aquestes es viuen, pitjor és el seu estat de benestar emocional. Entre els homes, es veu un gradient clar en l'associació entre el nombre de dificultats financeres i el benestar emocional, de manera que, entre els nois joves que no tenen cap dificultat, un 17,5% té un baix benestar emocional, mentre que, entre els que les tenen totes, aquest percentatge puja al 46,3%. Entre les dones es veu un efecte més esglaonat: un 26,3% de les que no estan en cap d'aquestes situacions desavantajoses té un baix benestar emocional; les que estan en entre una i tres d'aquestes situacions tenen una proporció similar de casos amb un baix benestar emocional, entre el 41% i el 43%, i les que es troben en 4 o 5 d'aquestes situacions tenen nivells de malestar emocional realment alts, el 58,2% i el 61,8%, respectivament. En termes generals, entre les dones, la relació entre l'índex de dificultats financeres i el benestar emocional és superior.¹³ Aquesta relació es manté significativa tot i controlar les anàlisis per variables sociodemogràfiques en tots els sexes i grups d'edat (gràfic A4 de l'annex).

12 Concretament, l'índex comptabilitza en quantes d'aquestes situacions es troben les persones joves: viure en una llar amb un nivell d'ingressos per sota del llindar de la pobresa; no haver pogut estalviar en els darrers 12 mesos; no tenir capacitat per fer front a una despesa imprevista de 700 € amb recursos de la llar pròpia; haver hagut de recórrer a familiars o amistosats per rebre aliments, roba o altres béns bàsics o diners per comprar-los en els darrers 12 mesos, i tenir dificultats o moltes dificultats per arribar a final de mes.

13 Correlació WHP-5 i índex de dificultats financers: homes, $r = -0,153$, $p < 0,001$; dones, $r = -0,216$, $p < 0,001$.

GRÀFIC 12. Malestar emocional (índex WHO-5) segons l'índex de dificultats financeres (escala de 0 a 5), per sexe. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

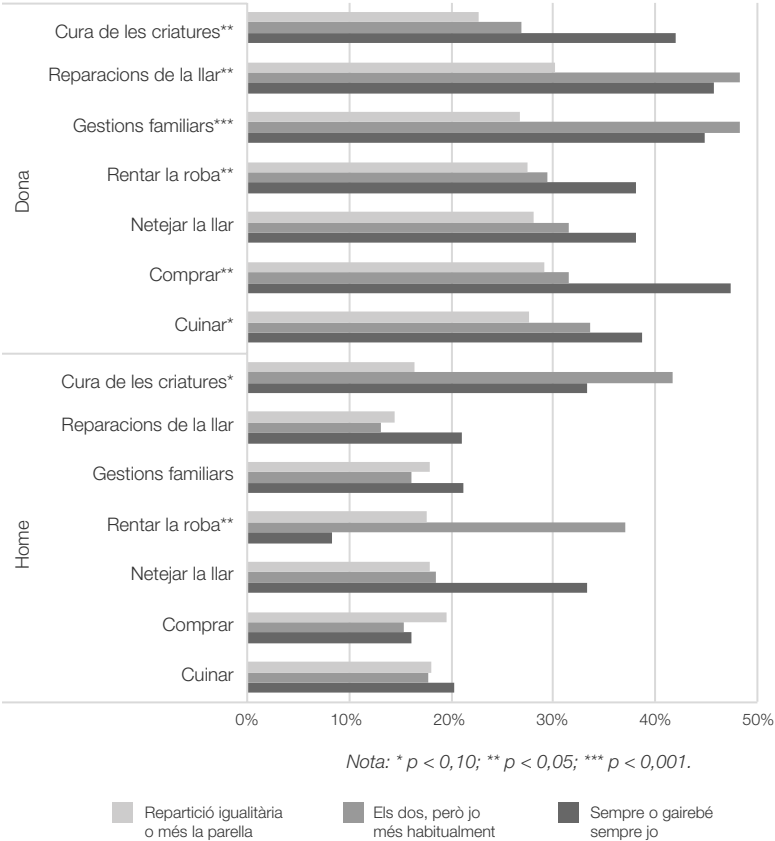
Càrrega de treball domèstic

Els resultats de l'EJC22 mostren la persistència de les desigualtats en la distribució del treball domèstic i de cures entre la joventut catalana (Moreno i González, 2023). Les desigualtats s'observen tant pel que fa a la quantitat de temps que es dedica al treball domèstic com, sobretot, pel que fa a la repartició de les tasques: les feines de la llar estan segregades per sexe, de manera que les dones joves s'encarreguen de les feines més rígides i quotidianes (com ara comprar, cuinar o netejar la roba) i assumeixen un major pes en la cura dels fills i les filles, mentre que ells assumeixen les més flexibles i esporàdiques (com ara les gestions familiars o les reparacions de la llar). En consonància, les dones joves tenen més dificultats per combinar la feina o els estudis amb la vida familiar. Aquestes desigualtats, que mostren la persistència dels rols de gènere entre les parelles joves, s'apunten com un dels factors que podrien explicar una part del major malestar emocional entre les dones joves. Així, tant el fet de dedicar una mitjana de 3 hores o més diàries al treball domèstic com la sobrecàrrega i repartició desigual en el si de la parella, com també les dificultats per combinar la feina amb

la vida familiar (factors que, entre si, estan relacionats), s'associen amb un major malestar emocional entre les dones. En canvi, pel que fa a la minoria d'homes que es troben en aquesta situació, això no els repercuteix de la mateixa manera sobre el benestar emocional.

Concretament, com es mostra al gràfic 13, existeix un cert gradient en el malestar emocional segons el grau de desigualtat en el repartiment de les tasques domèstiques entre les parelles joves. Per a les dones, el fet d'assumir aquestes tasques en major mesura que les seves parelles s'associa amb un major grau de malestar emocional, i, en general, com més desigualtaria és la repartició, més malestar emocional pateixen. Això és així, a més, tant en les tasques que en termes generals tendeixen a assumir més les dones, com ara la cura dels fills, cuinar o rentar la roba, com en les tasques que tendeixen a repartir-se més igualitàriament o que tendeixen a assumir més els homes joves (com ara les gestions familiars o les reparacions de la llar). Pel que fa als homes, les dades apunten que hi ha un cert malestar emocional més gran entre els que assumeixen principalment ells o una mica més que la parella les responsabilitats de cura dels fills/es o rentar roba més habitualment que la parella, tot i que es tracta de situacions força minoritàries. En la resta de tasques, el fet d'encarregar-se en major mesura de les tasques domèstiques no s'associa a un major malestar emocional. De manera similar, les dones emancipades que estan en el quartil de major dedicació al treball domèstic tendeixen a tenir més baix benestar emocional que les que hi dediquen menys temps: entre les que hi dediquen una mitjana de més de 3 hores diàries, un 38,4% té un baix malestar emocional. Aquest percentatge és del 26,5% entre les dones que hi dediquen menys de 2 hores diàries de mitjana, mentre que aquesta associació entre hores de dedicació al treball domèstic i benestar emocional entre els homes joves emancipats no és significativa. Això podria venir donat pel fet que els homes que dediquen bastant temps al treball domèstic, i/o que l'assumeixen en major mesura que les seves parelles, ho fan amb un major grau d'elecció o de consentiment que en la situació homòloga (molt més generalitzada) entre les dones joves, i/o que reben més reconeixement per aquesta dedicació.

GRÀFIC 13. Malestar emocional (índex WHO-5) segons el grau d'igualtat en la realització del treball domèstic i de cura, per sexe. Joves de 15 a 34 anys emancipats que viuen en parella.¹⁴ Catalunya, 2022. Percentatge

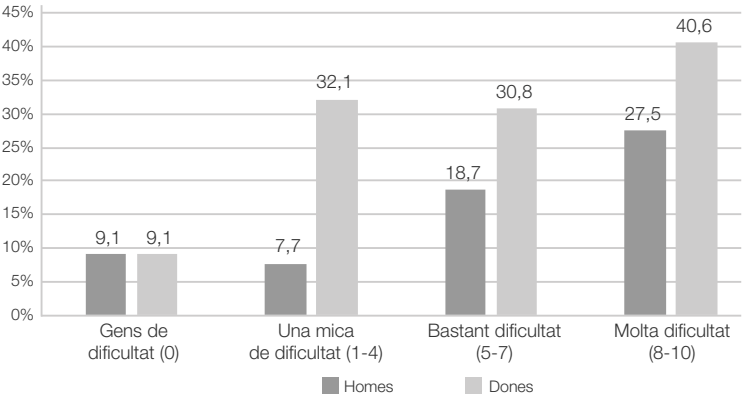
Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Finalment, hem analitzat l'associació entre la dificultat de les persones joves que estudien i treballen per compaginar els estudis o la feina amb la seva vida familiar, tot i que cal tenir en compte que aquestes dades no es

14 I que tenen fills o filles, en el cas de l'ítem sobre cura de les criatures.

poden vincular únicament a la repartició desigual del treball domèstic i de cures entre les parelles joves (ja que aquí hi ha inclosa tota la població de 15 a 34 anys que treballa i/o estudia). Amb tot, els resultats mostren que les dones declaren que perceben amb una mica més d'intensitat el conflicte derivat de la compaginació de les obligacions en l'àmbit públic com la feina i els estudis i la vida familiar (els nois puntuen un 4,5 de mitjana en l'escala de 0 a 10, on 0 significa mínima dificultat i 10 màxima dificultat, i les noies puntuen un 5,1 de mitjana), i també semblen indicar que aquestes dificultats els comporten més malestar emocional. Concretament, com es veu al gràfic 14, entre els homes i les dones que declaren que no tenen gens de dificultat en la compaginació d'aquestes dues facetes o responsabilitats hi ha uns nivells molt baixos de malestar emocional (al voltant del 9,1%) i, a més, a diferència de la gran majoria de la resta de dades, molt semblants entre homes i dones. En canvi, entre els homes i sobretot les dones que declaren un nivell elevat de dificultat de conciliació (amb puntuacions entre 8 i 10) hi ha uns nivells de malestar emocional força més elevats, que entre els homes pugen al 27,5% i entre les dones s'enfilen al 40,6%. Entre els i les joves amb puntuacions intermèdies en les dificultats de conciliació, la prevalença de malestar emocional també és intermèdia, tot i que és més gran entre les dones que entre els homes.

GRÀFIC 14. Malestar emocional (índex WHO-5) segons la dificultat per compaginar els estudis i el treball amb la vida familiar, per sexe. Joves de 15 a 34 anys emancipats. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Pràctiques d'oci: estils de vida i xarxes comunitàries

L'oci de joves i adolescents és un espai vital de desenvolupament i generació d'identitat, sociabilitat i conformació d'estils de vida. En aquesta secció ens fixem en l'associació entre el benestar emocional dels i les joves i les seves pràctiques d'oci. Ens centrarem en un conjunt de pràctiques que la literatura especialitzada vincula als hàbits, comportaments i estils de vida, és a dir, a factors explicatius de la salut menys estructurals que els que hem analitzat fins ara, i més vinculats de manera directa o pròxima als individus i la seva agència, així com a les xarxes de relacions socials i comunitàries (també anomenat *capital social*) de les quals disposen (Dahlen i Whitehead, 1991). Concretament, ens fixem en tres aspectes que la literatura precedent ha remarcat com a aspectes rellevants per a la salut mental: (i) l'ús abusiu de pantalles o d'Internet per a la realització d'activitats digitals, que connecta amb debats sobre les addiccions i els usos problemàtics d'Internet, de dispositius electrònics i de xarxes socials, els seus riscos i les seves conseqüències negatives potencials; (ii) la pràctica d'exercici físic com un hàbit saludable que actua com a factor protector de la salut mental, i (iii) la sociabilitat i el desenvolupament de capital social, també com a factor protector gràcies a la seva capacitat de proveir suport social i prevenir l'aïllament i la soledat. Les associacions entre aquests comportaments i el benestar emocional, però, no es poden llegir de manera causal unidireccional, ja que, si bé poden comportar efectes (positius o negatius) sobre el benestar emocional, un baix benestar emocional també pot portar a desenvolupar comportaments i hàbits poc "saludables" (en aquest cas, l'abús de dispositius electrònics, el sedentarisme i l'aïllament social).

Pel que fa al primer aspecte, hem analitzat l'associació entre el benestar emocional i l'ús abusiu de pantalles. Per ús abusiu de pantalles entenem el fet d'haver dedicat més de 4 hores el darrer dia que es va fer alguna de les activitats digitals següents: xatejar, utilitzar les xarxes socials, jugar amb videojocs o mirar pel·lícules, sèries, programes de TV o similar.

Els resultats, recollits a la taula 2, mostren que hi ha una certa associació entre aquest ús intensiu de pantalles i el baix benestar emocional, especialment entre les noies. Així, entre elles, un 50% de les que fan

un ús abusiu de les pantalles té un baix benestar emocional, gairebé 15 punts percentuals per sobre de les que no en fan un ús abusiu.

En relació amb la pràctica esportiva, veiem que existeix una associació positiva entre declarar que habitualment es fa esport o exercici com a mínim un cop per setmana i el benestar emocional. Aquesta associació pot ser deguda tant als efectes positius de la pràctica esportiva sobre el benestar emocional com al revés, per la inhibició de la pràctica esportiva derivada del malestar emocional. També val la pena mencionar que, si bé no s'observen gaires diferències en la intensitat de l'associació entre la pràctica esportiva i el benestar emocional entre nois i noies, sí que hi ha diferències de gènere importants en el fet de dur a terme aquesta pràctica esportiva, ja que practica exercici físic setmanalment un 74% dels nois i un 58,2% de les noies.

Finalment, hem analitzat la relació entre la sociabilitat i el benestar emocional fixant-nos en dos aspectes molt concrets relacionats amb la presència o no dels i les joves en els espais de creació de xarxes i capital social: la realització de pràctiques d'oci social (ser amb amistats al carrer o a la plaça, quedar amb amistats, sortir de nit o anar a la discoteca com a mínim un cop per setmana) i la participació en associacions (participació, col·laboració o pertinença a alguna associació o algun grup informal com a membre actiu/iva, usuari/ària, organitzador/a o responsable).¹⁵ En aquests aspectes, s'observa que l'oci social és un factor associat de manera positiva amb el benestar emocional tant entre homes com entre dones joves, però que l'associació és més intensa entre els homes. Entre ells, un 35,3% dels que no surten o queden amb amistats o freqüenten espais nocturns té un baix benestar emocional, i aquest percentatge es redueix al 19,7% entre els que sí que tenen aquestes pràctiques de manera habitual. La participació en associacions, en les quals participen lleugerament més els nois (20,1%) que les noies (15,2%), també està relacionada en certa mesura amb el benestar emocional entre els nois, mentre que entre les noies no.

¹⁵ És a dir, exclouent-ne qui hi participa únicament amb col·laboracions puntuals o amb col·laboracions econòmiques.

TAULA 2. Malestar emocional (índex WHO-5) segons les pràctiques d'oci, per sexe. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Sexe	Pràctiques d'oci							
	Ús abusiu de pantalles		Pràctica esportiva		Participació en associacions		Oci social	
	No	Sí	No	Sí	No	Sí	No	Sí
Home	22,5	30,4	35,1	20,2	25,7	17,2	35,3	19,7
Dona	35,8	50,0	46,7	33,3	38,9	38,6	45,9	35,9

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

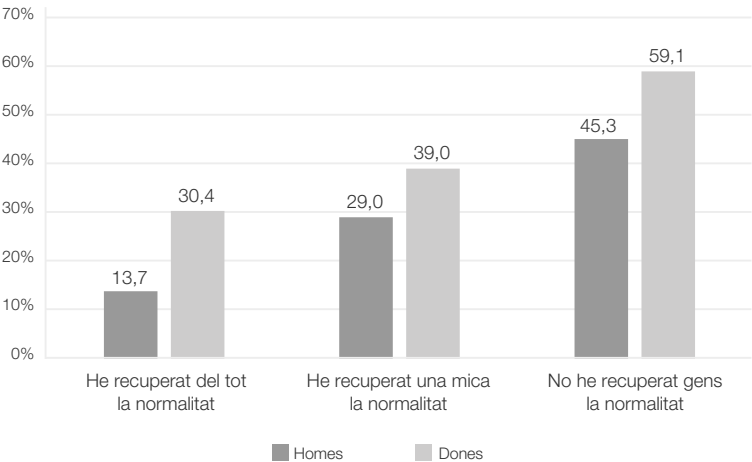
Finalment, el trencament o les dificultats per desenvolupar noves relacions socials arran de les restriccions imposades durant la pandèmia s’ha apuntat com un dels factors que poden haver impulsat el malestar emocional de la gent jove en els últims temps. Les dades de l'EJC confirmen que les dificultats per “recuperar la normalitat” en les relacions socials en comparació amb la situació d’abans de la pandèmia de la COVID-19 estan correlacionades fortament amb el malestar emocional. Les dades recollides al gràfic 15 mostren una relació positiva entre el grau de recuperació de la normalitat i el benestar emocional: entre els que perceben que no han recuperat gens la normalitat, el 45,3% dels nois i el 59,1% de les noies tenen malestar emocional; per contra, entre els que han recuperat del tot la normalitat, el percentatge es redueix al 13,7% i al 30,4% entre nois i noies, respectivament. A més, a pesar que entre els nois està més estesa la sensació d’haver recuperat la dinàmica social de les seves vides (ho fa el 47,7% dels nois, enfront del 41,1% de les noies, mentre que l’11,3% dels nois declara que no l’ha recuperat gens, enfront del 13,6% de les noies), l’associació amb el benestar emocional és més important entre els homes que entre les dones.¹⁶

Un cop més, cal matisar que l’associació entre aquestes dues variables no es pot interpretar de manera únicament unidireccional, ja que, si bé l’aïllament social i la manca de suport instrumental i expressiu són factors que poden contribuir al malestar emocional, aquest també pot inhibir la sociabilitat i la noció sobre la “recuperació de la normalitat”

¹⁶ V de Cramer 0,249, $p < 0,01$ entre els homes, i V de Cramer 0,189, $p < 0,01$ per a les dones.

de les relacions socials. Amb tot, s'observa que la recuperació de la normalitat en les relacions socials està relacionada amb la recuperació de la normalitat en la situació econòmica (V de Cramer = 0,238, $p < 0,001$). Això suggereix que l'aïllament pot resultar d'una situació estructural d'atrapament en les conseqüències negatives, des del punt de vista laboral i econòmic, de la pandèmia de la COVID-19.

GRÀFIC 15. Malestar emocional (índex WHO-5) segons la comparació de la situació actual respecte a abans de la pandèmia de la COVID-19 en les relacions socials, per sexe. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022.
Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

3.4. Una mirada de conjunt a les configuracions socioeconòmiques juvenils

Per acabar, hem analitzat de quina manera els factors que hem anat presentant fins ara un per un estan interconnectats entre ells, i com afecten grups poblacionals de maneres diferents. Concretament, hem elaborat una tipologia de joves segons la seva posició en els diferents factors estructurals analitzats en els apartats anteriors.

TAULA 3. Factors i variables utilitzats en la tipologia de joves

Factor	Variables¹⁷
Benestar material	Estat de l'habitatge; situació de pobresa de la llar; capacitat d'estalvi en els darrers 12 mesos; inseguretat econòmica; facilitat de la llar per arribar a final de mes; dependència econòmica de la llar respecte d'altres; haver pogut viure dels ingressos propis.
Activitat laboral	Activitat principal; quartil d'ingressos del treball; tipus de contracte; cobertura per conveni col·lectiu; tipologia de trajectòria laboral.
Emancipació familiar-residencial	Emancipació de la llar familiar; situació de parella; tenir fills.
Treball domèstic i vida quotidiana	Dificultat per combinar els estudis o la feina amb la vida familiar; hores diàries de dedicació al treball domèstic; grau de desigualtat en la repartició del treball domèstic.

Font: elaboració pròpia

L'objectiu d'elaborar aquesta tipologia és obtenir una visió multidimensional dels processos de transició a la vida adulta de la població jove i les seves condicions materials d'existència. Això ens ha de permetre captar millor com aquests elements interactuen de formes complexes i configuren realitats que, en conjunt, protegeixen o dificulten el benestar emocional de les persones joves.

Breument (vegeu les taules A2-A4 de l'annex), els resultats identifiquen tres dimensions principals. Conjuntament, aquestes expliquen el 61,4% de la variabilitat total del model. Les dimensions fan referència, respectivament, al grau de desenvolupament de les transicions juvenils cap a l'adulthood (el 38,1% de la variabilitat del model); als ingressos i el benestar material (el 17,4% de la variabilitat), i a la inseguretat dels joves ocupats (el 5,9% de la variabilitat).

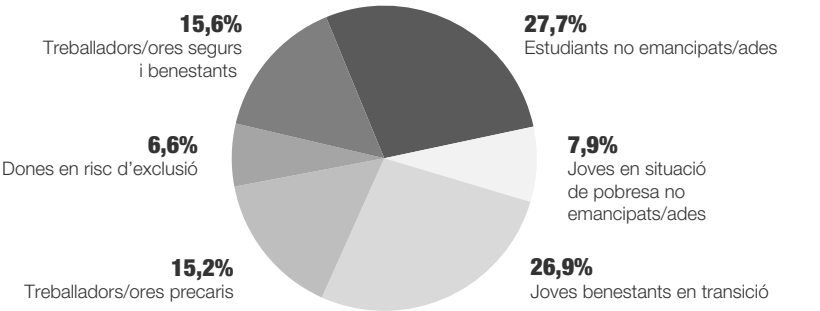
A partir d'aquestes tres dimensions, hem procedit a la clusterització o creació dels grups. Tenint en compte els criteris que s'han detallat a la secció metodològica, s'ha considerat la solució de sis grups o tipus de joves com a solució òptima.¹⁸ El gràfic 16 mostra els sis grups resultants

¹⁷ En la taula A3 de l'annex es pot veure el detall de les variables emprades per construir aquesta tipologia.

¹⁸ El gràfic A6 de l'annex mostra la distribució d'aquests sis grups o tipus de joves en les tres dimensions mencionades anteriorment. Igualment, la taula A5 mostra la distribució en els grups de cada una de les variables introduïdes a l'ACM i d'algunes variables sociodemogràfiques clau (el sexe, l'edat, l'origen, el nivell d'estudis i la categoria ocupacional dels progenitors).

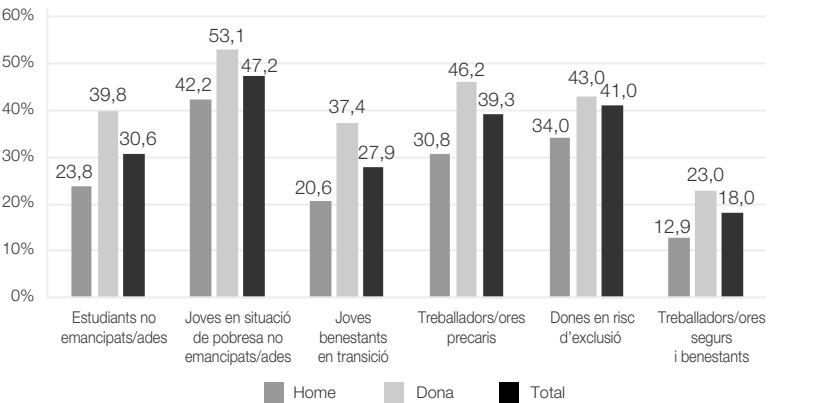
i el seu pes respecte al conjunt de joves, i el gràfic 17 mostra el grau de malestar emocional de cadascun d'aquests sis grups, per sexe.

GRÀFIC 16. Tipologia de joves respecte al benestar material, l'activitat laboral, la transició juvenil i el treball domèstic. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

GRÀFIC 17. Malestar emocional (índex WHO-5) segons la tipologia de joves, per sexe. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

A continuació es descriuen els sis grups de persones joves resultants de l'anàlisi (gràfic 16) i la seva relació amb el benestar emocional (gràfic 17).

- Tipus 1 (27,7%). **Estudiants no emancipats/ades.** És el grup més gran i es defineix, sobretot, per la seva posició en la primera dimensió referent al desenvolupament de les transicions juvenils. Així, la gran majoria de joves d'aquest grup està estudiant com a activitat principal (82,5%), resideix a la llar d'origen familiar (90,8%), no té parella estable (76,4%) ni fills/es (97,8%), dedica poc temps al treball domèstic (un 66,5% hi dedica menys de 2 hores diàries de mitjana) i no pot viure dels seus propis ingressos (82,4%). Es tracta d'un grup de joves molt jove (un 63,5% té menys de 20 anys) i lleugerament masculinitzat (57,3%). Probablement per això té estudis baixos: un 59,3% té només estudis obligatoris o inferiors, i un 6,5% té estudis universitaris. Aquest grup també es caracteritza per una situació relativament benestant des del punt de vista econòmic, ja que, si bé la gran majoria (72,8%) no ha tingut capacitat d'estalviar individualment, resideix en llars per sobre del llindar de la pobresa (90,5%), sense inseguretats econòmiques (91,6%) ni dificultats per arribar a final de mes (84,6%). Un 30,6% (un 23,8% entre els homes i un 39,8% entre les dones) d'aquests joves té malestar emocional.
- Tipus 2 (7,9%). **Joves en situació de pobresa no emancipats/ades.** Es constitueix per persones que no han pogut fer la transició al mercat laboral. A diferència del grup anterior, els i les joves d'aquest grup no només estudien (ho fa un 51,9%) com a activitat principal, sinó que una bona part està en situacions d'exclusió del mercat laboral: un 23,9% està a l'atur, i un 24,2%, en altres situacions d'inactivitat. De manera similar al tipus 1, la gran majoria tampoc no s'ha emancipat de la llar familiar (un 83% no ha marxat de casa els pares i un 10% en va marxar, però hi ha hagut de tornar); no té parella estable (83%) ni fills (98,6%); ni ha pogut viure dels seus propis ingressos (71,5%). També són bastant joves (l'edat mitjana és de 21,2 anys) i la majoria té estudis baixos (61,6%). No obstant això, aquest grup es caracteritza per la seva posició desavantatjada en l'eix d'ingressos i benestar material: un 58,5% viu en una llar amb un conjunt d'ingressos per sota del llindar de la pobresa, amb inseguretats econòmiques (70,2%), dificultats per arribar a final de mes (87,2%), una certa dependència econòmica de familiars o amics per obtenir béns

bàsics (30,9%), i un 42,8% viu en un habitatge amb deficiències. A més, la proporció de joves d'origen immigrant és bastant superior a la del grup precedent (37,5%). Són els joves amb més malestar emocional, ja que la proporció de persones amb malestar mental dins aquest grup arriba a un 47,2% (un 42,2% entre els homes i un 53,1% entre les dones).

- Tipus 3 (26,9%). **Joves benestants en transició.** És el segon grup més nombrós. Es tracta d'un grup de joves de més edat que l'anterior (l'edat mitjana del grup és de 25,2 anys) i amb estudis relativament elevats (només un 16,5% té estudis obligatoris, i un 34% ja té estudis superiors). A més, la majoria treballa (80%), si bé un 19,8% encara estudia com a activitat principal, ha experimentat una inserció laboral no del tot consolidada (un 47,8% dels ocupats té un contracte de treball temporal i gairebé un 30% és en el quartil més baix d'ingressos del treball) i es troba en una fase encara incipient de les transicions familiars i residencials (només un 28,5% s'ha emancipat de la llar d'origen, i un 9% n'havia marxat, però hi ha tornat; un 63,4% no té parella estable, i un 35% en té, però no conviu amb ella). Amb tot, segurament per la combinació del fet d'estar treballant (i, per tant, un 77,9% té ingressos propis), però residint en llars familiars de classes mitjanes-altes, en bona mesura, la situació econòmica d'aquest grup és força acomodada: la majoria viu en llars sense pobresa (95,3%), que no pateixen inseguretat econòmica (88,1%) ni dependència econòmica (97,1%) i arriben a final de mes amb una certa facilitat (74,9%). Un 27,9% de les persones joves d'aquest grup presenta malestar emocional (un 20,6% entre els homes i un 37,4% entre les dones).
- Tipus 4 (15,2%). **Treballadors/ores precaris.** Es tracta d'un grup que ha avançat bastant en les transicions juvenils: el 94,3% està ocupat/ada, de manera que el 91,2% té ingressos propis; el 75,9% està emancipat/ada, el 50,1% viu en parella i el 37,6% té fills/es. A diferència dels tipus anteriors, són lleugerament més grans (la mitjana d'edat és de 28,4 anys) i més de la meitat del grup són dones (55,3%). A més, la seva situació econòmica no és tan acomodada: el 48,5% viu en un habitatge amb deficiències i el 20,8% viu en llars per sota del llindar de la pobresa. Sobretot, es caracteritza per una inserció laboral precària: el 43,6% té un contracte temporal o no té

contracte; el 68,7% té uns salaris anuals per sota de la mediana; només un 45,3% està cobert per un conveni col·lectiu, i els que han tingut més recorregut laboral ho han fet amb trajectòries de tipus lineal d'ocupacions obreres (23,8%), inestable (22,6%) o precàries (21,4%, força per sobre de la mitjana). Pel fet d'haver-se emancipat de la llar familiar (75,9%) i provenir d'un origen social més humil (el 69,7% té pares amb ocupacions mitjanes o elementals, i el 49,9% ha nascut fora d'Espanya), aquesta precarietat laboral va acompanyada d'una precarietat material: el 74,9% pateix inseguretat econòmica, el 87,3% té dificultats per arribar a final de mes i el 41,4% ha hagut de recórrer a amics i familiars per obtenir béns bàsics. També destaca en aquest grup el fet que tenen força o molta dificultat per compaginar els estudis o la feina amb la vida familiar. Un alt percentatge de les persones joves d'aquest grup (39,3%) presenta malestar emocional: el 30,8% entre els homes i el 46,2% entre les dones.

- Tipus 5 (6,6%). **Dones en risc d'exclusió.** És el grup més petit, està molt feminitzat (78,2%), té una gran presència de persones nascudes fora d'Espanya (65,3%) i amb estudis baixos (el 38,1% té estudis obligatoris, i només el 14,4% té estudis superiors). Es tracta de joves d'edat més avançada (l'edat mitjana del grup és de 29,8 anys) i que es caracteritzen, principalment, pel fet d'estar en una situació d'exclusió del mercat laboral (el 32,2% està a l'atur, i el 61,6% estan inactives), haver avançat molt en les transicions familiars i residencials (el 93% resideix fora de la llar d'origen familiar, el 87% viu en parella i el 79,3% té fills/es) i trobar-se en una situació econòmica molt desavantatjada. Així, el 51,2% de les joves d'aquest grup viu en una llar amb ingressos per sota del llindar de la pobresa, el 41,9% viu en un habitatge amb deficiències, només un 13,6% han pogut estalviar, i les seves llars han experimentat, en bona mesura, dificultats per arribar a final de mes (72%), inseguretat econòmica (62,1%) i dependència econòmica de familiars o amics (37,9%). A més, aquestes dones tendeixen a tenir una alta dedicació al treball domèstic (el 76,6% hi dedica més de 3 hores diàries de mitjana) i a assumir tasques domèstiques de manera molt desigual en comparació amb la parella (el 50,8% assumeix sola tasques com la cura de fills/es, rentar la roba o comprar). La forma d'exclusió d'aquest grup, doncs, ve marcada per la combinació de posicions desavantatjades en termes de gènere, classe social i origen, i no necessàriament per l'edat, la qual cosa

suggereix que no és una exclusió circumstancial que es pugui resoldre amb el pas del temps. La proporció de joves d'aquest grup amb malestar emocional també és molt elevada i arriba al 41% (el 34% dels homes i el 43% de les dones).

- Tipus 6 (15,6%). **Treballadors/ores segurs i benestants.** Es tracta del grup de joves més grans (l'edat mitjana d'aquest grup és de 30,27 anys) i, consegüentment, amb més nivell d'estudis (el 56% té estudis superiors). Aquest grup és el que es troba en una situació més avantatjada en comparació amb la resta en les tres dimensions estudiades: han avançat en les transicions juvenils en múltiples nivells, han assolit una inserció laboral satisfactòria i, alhora, estan en una posició més acomodada des del punt de vista econòmic. Així, el 99,7% d'aquest grup està ocupat com a activitat principal, el 75,4% obté uns ingressos del treball superiors a la mediana, el 81,7% dels assalariats té un contracte indefinit i al 64,6% se li aplica un conveni col·lectiu. El 98,1% està emancipat de la llar d'origen i el 98,6% viu en parella, tot i que només el 26,4% té fills/es. Des del punt de vista econòmic, aquest grup no pateix, en termes generals, dificultats econòmiques: les llars que han constituït tenen uns ingressos per sobre del llindar de la pobresa (99,7%), no tenen inseguretats econòmiques (96%), arriben a final de mes amb facilitat (86,6%) i, individualment, tenen capacitat d'estalvi (79,3%). A més, tot i que les dones del grup tenen a assumir més càrregues de treball domèstic que els homes homòlegs, en termes generals, el 76,3% es reparteix les tasques de manera mínimament equitativa amb la parella. Són el grup de joves amb una menor prevalença de malestar emocional. En pateix el 18% d'aquests joves (el 12,9% dels homes i el 23% de les dones).

En resum, els grups amb un origen social més benestant són els *estudiants no emancipats/ades*, els *joves benestants en transició* i els *treballadors/ores segurs i benestants*: en aquests grups és on hi ha una major proporció de progenitors en ocupacions mitjanes-altes i altes i una menor proporció de joves nascuts a l'estranger (especialment en comparació amb els tipus d'edats semblants). El que diferencia aquests grups entre ells és que els seus membres es troben en moments d'edat i transició diferents. I el que diferencia aquests tres grups dels altres tres és que els seus membres tenen una situació comparativament millor que la dels altres grups en moments semblants. És a dir,

els joves en situació de pobresa no emancipats/ades, els treballadors/ores precaris i les dones en risc d'exclusió són els grups que tenen un origen social menys afavorit i, en consonància, tenen una pitjor posició en l'estructura social en termes de transició, econòmics i socials.

Amb relació al seu benestar emocional, veiem en el gràfic 17 que aquests grups més desavantatjats socialment (2, 5 i 4) són els que pateixen més malestar emocional: el 47,2% en els *joves en situació de pobresa no emancipats/ades*; el 41% en les *dones en risc d'exclusió*, i el 39,3% en els *treballadors/ores precaris*. Per contra, els grups que, socialment, ocupen una posició més avantatjada són els que pateixen menys malestar emocional: 18% en els *treballadors/ores segurs i benestants*; el 27,9% en els *joves benestants en transició*, i el 30,6% en els *estudiants no emancipats/ades*.

Tot i això, cal destacar que segueixen sent percentatges molt elevats. Aquestes diferències es confirmen en les anàlisis de regressió logística controlades per variables sociodemogràfiques, on pertànyer als grups menys afavorits suposa un factor de risc de cara a patir malestar emocional en comparació amb el fet de pertànyer al grup d'*estudiants no emancipats/ades*. I també dins el grup dels que tenen un origen social benestant, els de més edat i més consolidats des del punt de vista laboral, familiar i econòmic són els que estan millor; és a dir, pertànyer al grup de *treballadors/ores segurs i benestants* sembla un factor protector en comparació amb el fet de pertànyer al grup d'*estudiants no emancipats/ades*.

Amb tot, els resultats apunten a una diversitat de factors que posen en risc el benestar emocional de la població jove. En els *joves en situació de pobresa no emancipats/ades*, pot venir donat per la confluència de dificultats econòmiques a les llars d'origen familiar i el desenvolupament de les transicions juvenils des d'aquest punt de partida difícils. El malestar emocional de les *dones en risc d'exclusió* també sembla degut a les dificultats econòmiques, malgrat que en aquest cas siguin de la llar constituïda, així com a l'exclusió del mercat laboral, una exclusió amb un clar component de gènere molt vinculat a les càrregues de treball de cures. En el cas del grup de *treballadors/ores precaris*, podria ser degut a la precarietat en la inserció i el desenvolupament de la trajectòria laboral. També apunten que l'edat més jove, viure a

la llar familiar i encarar el procés de transició en si mateix sembla un condicionant de cara a patir malestar emocional. Això és així perquè, d'una banda, els *estudiants no emancipats/ades* i els *joves benestants en transició* presenten percentatges de malestar relativament alts, tot i no viure en llars amb dificultats econòmiques, i, de l'altra, els *joves en situació de pobresa no emancipats/ades* són el grup que més malestar emocional presenta. Per acabar, s'ha d'assenyalar que en tots els grups precedents les dones joves de totes maneres estan pitjor que els seus homòlegs masculins. Així, per exemple, dins dels *joves en situació de pobresa no emancipats/ades* la taxa de malestar dels homes és del 42,2%, mentre que la de les dones del mateix grup és del 53,1%, i dins dels *treballadors/ores segurs i benestants*, el 23,9% de les dones té malestar, enfront del 12,9% dels homes. Per tant, l'estructura de formes de desenvolupar les transicions juvenils i de situar-se en l'àmbit econòmic, familiar i laboral que recull aquesta tipologia, malgrat ser important, no és suficient per explicar les desigualtats de gènere en benestar emocional.

4. CONCLUSIONS

El punt de partida d'aquesta investigació es fonamenta en diversos indicis preocupants sobre l'estat de salut mental i emocional de les persones joves de Catalunya: l'elevat nombre de persones joves que pateixen experiències de patiment psíquic en l'actualitat; el creixement d'aquest problema arran de les crisis sanitària, social i econòmica derivades de la pandèmia de la COVID-19, que s'arrossega al període de postpandèmia, i la traducció d'això en una major demanda de serveis d'atenció a la salut mental juvenil, així com en la creixent incidència d'ideació suïcida i suïcidis entre la població jove. Són diferents elements que dibuixen un panorama que ha portat al fet que es parli d'una "crisi" de salut mental juvenil.

Per tal de fer-hi front, aquesta aportació busca posar de manifest la importància d'entendre i mesurar el benestar emocional de les persones i, en especial, de les persones joves, i no només els processos psicopatològics de salut mental que pateixen. Si bé és imperant incidir sobre els darrers des de les institucions públiques, centrar-se en ells emmascara la complexitat de les experiències que defineixen l'estat de salut mental de cadascú, i negligeix realitats que poden desencadenar quadres més severos a curt, mitjà i llarg termini. Per això, incorporar l'esfera del benestar emocional als sistemes de vigilància tradicionals, focalitzats en els trastorns de salut mental i les taxes d'atenció sanitària, és fonamental per desenvolupar una política preventiva, abordar la problemàtica des d'una perspectiva integral, adequar els recursos desplegats a les necessitats de la població i fer front a la situació d'una manera efectiva.

Des d'aquesta aportació, també es busca destacar la importància de centrar l'atenció en la població jove de Catalunya. Per la fase vital en la qual es troben les persones joves, són especialment vulnerables a patir processos de salut mental i emocional disruptius que, a més, poden perpetuar-se en etapes posteriors de la vida. D'altra banda, les crisis derivades de la pandèmia de la COVID-19 han aprofundit les desigual-

tats socials a les quals s'enfrontaven les persones joves de Catalunya en contrast amb les de més edat, així com les desigualtats socials dins del mateix col·lectiu. Aquest escenari és particularment propici per captaular els problemes de salut mental i emocional ja existents, així com per generar-ne de nous. Per tant, incidir en la població jove és essencial no només per garantir el seu benestar, sinó el de la població global.

A l'últim, cal destacar que la salut mental i emocional de les persones és el resultat de la interacció entre els factors socials i econòmics que les travessen, i no només personals, de tal manera que la posició social que ocupa cadascú condiona, en gran mesura, l'estat de salut mental i emocional del qual pot gaudir. Així, doncs, l'abordament dels problemes de salut mental i emocional no pot centrar-se únicament en l'individu, sinó que s'ha d'ampliar als aspectes estructurals que generen desigualtats en les oportunitats de gaudir d'una vida digna. Això és especialment rellevant en el cas de les persones joves, en tant que les desigualtats en salut mental que es produeixen en aquesta etapa tenen la potencialitat de reproduir-se en etapes futures.

Per tots aquests motius, l'objectiu principal d'aquest estudi ha estat conèixer l'estat de salut mental i benestar emocional de la població jove de Catalunya a partir de les dades de l'EJC22, així com les desigualtats que resulten dels factors socials i econòmics que travessen les experiències vitals de les persones que configuren aquest col·lectiu.

Els resultats mostren que un 31,2% de joves té un nivell de benestar emocional baix segons l'índex de benestar WHO-5; és a dir, obté una puntuació inferior a 50 en una escala de 0 a 100. Aquesta dada indica una àmplia extensió del malestar emocional i, per tant, dels problemes de la gent jove per sentir estats d'ànim positius, vitalitat, sentit de la vida, qualitat del son i del descans i interès per les activitats diàries. Les persones amb malestar emocional tenen una baixa qualitat de vida i un risc alt de patir trastorns mentals com la depressió o l'ansietat.

A banda de l'alta prevalença del malestar emocional, hi ha dues dades més que apunten que es tracta d'una problemàtica molt inserida en el col·lectiu juvenil actual. En primer lloc, el fet que tan sols per al 30,7% de les persones joves amb malestar emocional aquest sigui identificat com un estat sobrevingut arran de la pandèmia de la COVID-19, i, per

tant, que se situï completament fora del seu marc de “normalitat”, fa pensar en una certa cronificació i normalització dels malestars emocionals entre la joventut. En segon lloc, el fet que fins i tot entre el jovent amb una posició social més privilegiada hi hagi taxes de malestar emocional relativament elevades¹⁹ ens indica que, tot i que amb intensitats molt diferents, la problemàtica té una presència transversal en el conjunt de la població juvenil.

Amb tot, els resultats de l'estudi també mostren que la dada global de prevalença de baix benestar emocional emmascara la gran variabilitat en l'estat de benestar emocional dins el col·lectiu juvenil. Aquestes grans desigualtats plantegen que cal anar més enllà de les referències a “les persones joves” com a col·lectiu i a “la salut mental juvenil” com una realitat en si mateixa, per posar l'accent en les *desigualtats en salut mental juvenil*. Les desigualtats en benestar emocional entre joves que hem identificat expressen, en termes generals, desigualtats existents, i transmeten el privilegi i la vulnerabilitat en l'estructura social al pla de la salut mental. Així, per exemple, mentre que entre els homes joves de 30 a 34 anys amb estudis universitaris “només” un 16,8% mostra un baix benestar emocional, entre les dones joves de 20 a 24 anys amb estudis baixos i mitjans aquest percentatge arriba al 47,3%. Podem afirmar que les desigualtats en benestar emocional observades, igual que les desigualtats en salut en general,²⁰ són substancials, ja que, com hem vist, col·lectius sociodemogràfics més vulnerables gairebé tripliquen la taxa de malestar emocional dels que ho són menys. També són desigualtats consistents amb el que s'observa amb altres indicadors de salut mental, en altres investigacions i en altres països (vegeu, per exemple, Pieh *et al.*, 2020). A banda, són graduals, de manera que no només tenen a veure amb la difícil vivència de la marginació o amb situacions particularment difícils, sinó que estan vinculades estretament a la desigualtat: s'observa una progressivitat en el grau de benestar emocional segons la posició en l'estructura social. Finalment, són interseccionals, en tant que l'acumulació de desavantatges en els diferents eixos de desigualtat social es trasllada també en expressions més agudes de malestar, i que una posició

19 Per exemple, entre els homes de 30 a 34 anys amb estudis universitaris, un 16,8% té malestar emocional, o entre el tipus de joves que, segons la tipologia de transicions juvenils i condicions d'existència, hem anomenat *treballadors/ores segurs benestants*, un 18% té malestar emocional.

20 Vegeu Commission on Social Determinants of Health (2008) o Benach i Muntaner (2005).

de privilegi en alguns eixos mitiga el desavantatge en d'altres. Aquest fet suggereix que es configuren experiències de malestar en diferents graus (i per diferents factors) segons la posició combinada i complexa en el conjunt dels eixos de desigualtat.

Factors laborals, econòmics i residencials s'apunten com a determinants socials del benestar emocional de la població jove i de les desigualtats en aquest. En primer lloc, els resultats de les anàlisis fetes donen suport a la idea que el bloqueig i el retard en l'adquisició de l'autonomia són un factor que contribueix al malestar emocional de la joventut, especialment entre el jove de més edat. Així, les dades semblen apuntar al fet que enfrontar aquestes transicions és un factor estressant en si mateix. Les persones joves de menys edat, especialment les de 20 a 24 anys, són les que tenen més baix benestar emocional, mentre que entre les joves més grans veiem que, si l'edat va acompanyada d'una estabilitat laboral, seguretat econòmica i emancipació familiar-residencial, el risc de malestar emocional es redueix radicalment. En canvi, veiem que, quan aquestes transicions a l'adulthood no es produeixen de la forma socialment desitjada, el malestar emocional no es redueix, ans al contrari. Així, per exemple, viure a la llar d'origen quan s'és major de 30 anys s'associa amb un major malestar emocional que si s'hi viu als 20 anys. A més, a pesar que la gent jove enfronta problemàtiques comunes pel repte de transitar cap a l'adulthood, les condicions de partida per enfrontar aquests reptes són molt desiguals. Aquestes transicions estan travessades clarament pels eixos de desigualtat social, que condicionen les dificultats i les formes en què es fan aquestes transicions, i configuren unes realitats juvenils amb probabilitats molt diferents de desenvolupament personal i afectiu, la qual cosa acaba contribuint a estructurar desigualtats en la distribució del benestar emocional en la joventut.

En segon lloc, els resultats mostren de manera molt consistent que la pobresa i la privació, així com l'acumulació de dificultats relacionades amb la inseguretat econòmica,²¹ estan vinculades directament amb nivells elevats de malestar emocional. El dibuix de les diferents realitats juvenils pel que fa a transicions i condicions de vida que hem fet ens

²¹ Com la incapacitat de fer front a pagaments extraordinaris, dependència econòmica d'amistats i familiars per obtenir béns bàsics, dificultats per arribar a final de mes, baixa capacitat d'estalvi, etc.

permet identificar, a més, una diversitat de fonts d'aquest empobriment o de realitats associades a aquestes problemàtiques: (i) la pobresa a les llars d'origen familiar, en una línia de continuïtat probablement de la pobresa infantil i que posa de manifest la càrrega econòmica que comporta per a les llars més empobrides sostenir l'allargament de les transicions juvenils; (ii) la precarietat en la trajectòria laboral, no només en un moment inicial de la transició al mercat laboral sinó, sobretot, quan la precarietat és sostinguda i, per tant, els seus efectes sobre la inseguretat econòmica i vital es poden cronificar i potencialment poden generar "cicatris", tant sobre el desenvolupament laboral com sobre la salut mental subseqüent, i (iii) l'exclusió del mercat laboral en forma d'atur i/o inactivitat relacionada amb la cura d'infants i el repartiment desigual de les càrregues de treball domèstic i de cures.

En tercer lloc, els resultats posen de manifest importants desigualtats de gènere en el benestar emocional de les persones joves. Es tracta de desigualtats que travessen tots els estrats i perfils entre la gent jove i que no es poden subsumir en les majors dificultats econòmiques i laborals de les dones joves. Per fer-se'n una idea, fins i tot entre el grup que ha avançat més en les seves transicions a l'adulthood, que té feines relativament estables i que no pateix inseguretat econòmica, les dones tenen gairebé el doble de malestar emocional que els homes. Una certa feminització de la pobresa i de la precarietat, així com la persistència dels rols de gènere en el repartiment desigual del treball domèstic i de cures entre les parelles joves, s'apunten com uns dels factors que podrien explicar el major malestar emocional entre les dones joves, però cal més investigació per veure'n les causes amb més detall i profunditat.

En aquest sentit, la recerca duta a terme ens dona pistes sobre els aspectes que cal seguir estudiant per comprendre i abordar millor la salut mental juvenil. Per començar, ens fa falta conèixer amb més profunditat la desigualtat de gènere en benestar emocional i salut mental, des d'una perspectiva interseccional que permeti comprendre la forma complexa en què els eixos de desigualtat exposen o protegeixen de factors estructurals de risc per al benestar emocional juvenil, com ara la inseguretat econòmica, la precarietat laboral i les dificultats en el desenvolupament de les transicions. En particular, eixos de desigualtat com la classe social de partida o l'origen ètnic, la racialització i l'experi-

ència migratòria, així com l'exposició a diferents formes de violència, necessiten una mirada amb més profunditat que la que hem desenvolupat en aquest estudi. També és important seguir estudiant amb més precisió temporal quin ha estat l'impacte de la pandèmia i monitorar l'evolució del benestar emocional i la salut mental juvenil en el període postpandèmic, a més d'identificar de quina manera aquestes "ferides" en el benestar emocional i la situació socioeconòmica es retroalimenten o no en el temps. Finalment, cal avaluar l'impacte, l'abast, les limitacions i les potencialitats de les polítiques actuals de suport a la joventut, incloent-hi les mesures de suport a les transicions juvenils, les polítiques socials i de mercat de treball i els serveis d'atenció a la salut mental d'aquest col·lectiu.

Per acabar, cal assenyalar que els resultats d'aquest estudi posen de manifest una situació alarmant que requereix intervencions i polítiques públiques tant mitigadores com preventives, que abordin la salut mental des d'una perspectiva de cicle de vida, integradora i interseccional, és a dir, que reconeixin la interconnexió entre els factors socials que travessen les persones joves i la seva salut mental i emocional. Rementem-nos al lema feminista dels anys setanta, l'abordament de la salut mental juvenil ha de partir de la idea que "allò personal és polític" i, per tant, que experiències personals en l'àmbit íntim de les emocions estan connectades amb les grans estructures socials, econòmiques i laborals del nostre temps.

En primer lloc, és imperatiu que es desplegui una atenció a la salut mental pública i de qualitat, que sigui capaç d'atendre i acompanyar de forma professional aquest malestar tan estès. Si la xarxa d'atenció pública especialitzada no està suficientment dimensionada, correm el risc de reproduir les desigualtats socials a l'esfera de l'atenció i ampliar-ne l'expressió en forma de desigualtats en salut mental, en tant que només les persones socialment afavorides poden accedir als serveis privats adequats. No obstant això, és crucial abordar aquesta qüestió amb cautela per evitar la sobremedicació i la creació de dependències. Cal establir programes de vigilància per garantir que les intervencions terapèutiques siguin adequades i sostenibles a llarg termini.

En segon lloc, és essencial desplaçar el focus exclusivament de l'individu i adoptar una perspectiva més estructural. Les estratègies indivi-

duals com la psicoteràpia, el *mindfulness*, la realització d'exercici, etc., són importants, però han d'acompanyar-se de mesures que abordin les qüestions estructurals que contribueixen al malestar emocional. En aquest sentit, els resultats de l'informe posen de manifest que és necessari plantejar sistemes de suport i acompanyament a les transicions juvenils amb l'objectiu de millorar les condicions de vida de les persones joves, així com assegurar que les transicions no s'allarguin en el temps i no es produeixin situacions de bloqueig. S'ha de pensar, doncs, en polítiques públiques d'habitatge, treball o suport a la criança com a polítiques de promoció de la salut mental. A més, plantegem que, per garantir un impacte real i durador, les polítiques s'han de plantejar des de la lògica de garantia de drets i seguretats per capacitar el jovent en el seu desenvolupament personal autònom.

I, en tercer lloc, per reduir la càrrega de malestar emocional en conjunt, s'ha de posar èmfasi en la reducció de desigualtats. Això implica assegurar-se que les intervencions siguin universals i accessibles per a tothom, però també destinar recursos específics a les poblacions més vulnerables. En aquest sentit, aquest estudi posa de manifest la necessitat d'abordar la pobresa, la precarietat laboral i l'exclusió del mercat de treball com a "causes de les causes" (Link i Phelan, 1995) del malestar emocional juvenil més agut.

En resum, les implicacions polítiques d'aquest estudi destaquen la necessitat d'un abordament comprensiu i equitatiu en la promoció de la salut mental juvenil. Això inclou l'augment de la cobertura dels serveis d'atenció pública a la salut mental que implementi mesures terapèutiques ben enfocades i dimensionades, així com l'atenció a les qüestions estructurals per tal de garantir de manera efectiva drets i seguretats. És hora de dur a terme accions concretes per millorar la qualitat de vida de les persones joves i reduir les desigualtats en salut mental.

BIBLIOGRAFIA

- BENACH, J.; MUNTANER, C.; SOLAR, O.; SANTANA, V.; QUINLAN, M. (2013). *Employment, work, and health inequalities: a global perspective*. Barcelona: Icaria.
- BOLÍBAR, M. (coord.) (2021). *Condicions de vida, ocupació i desigualtats en salut de la població jove davant la COVID-19. Anàlisi de l'enquesta sobre l'impacte de la COVID-19*. Barcelona: Direcció General de Joventut. Col·lecció Anàlisis, núm. 3. <https://dretssocials.gencat.cat/ca/detalls/Article/Analisi-3>.
- COMMISSION ON SOCIAL DETERMINANTS OF HEALTH (2008). *Closing the gap in a generation: health equity through action on the social determinants of health. Final Report of the Commission on Social Determinants of Health*. Ginebra: World Health Organization.
- CRENSHAW, K. W. (2017). *On intersectionality: Essential writings*. The New Press.
- DAHLGREN, G.; WHITEHEAD, M. (1991). *Policies and Strategies to Promote Social Equity in Health*. Estocolm: Institute for Futures Studies.
- DOWNS, A.; BOUCHER, L. A.; CAMPBELL, D. G.; POLYAKOV, A. (2017). "Using the WHO-5 well-being index to identify college students at risk for mental health problems". *Journal of College Student Development*, 58(1), p. 113-117.
- FERRER-I-CARBONELL, A.; SABATER, R.; TORRES, J. (2024). *Anàlisi del benestar subjectiu a Catalunya*.
- GALDERISI, S.; HEINZ, A.; KASTRUP, M.; BEEZHOLD, J.; SARTORIUS, N. (2015). "Toward a new definition of mental health". *World Psychiatry*, 14(2), p. 231-233.
- GREENACRE, M. J. (1994). "Multiple and joint correspondence analysis". A: M. J. GREENACRE, J. BLASIUS (ed.). *Correspondence Analysis in the Social Sciences*. Londres: Academic Press, p. 141-161.
- GREENSPOON, P. J.; SAKLOFSKE, D. H. (2001). "Toward an integration of subjective well-being and psychopathology". *Social Indicators Research*, núm. 54, p. 81-108.
- INSTITUTO DE LA JUVENTUD (2020). *Juventud en riesgo: análisis de las consecuencias socioeconómicas de la COVID-19 sobre la población joven en España. Informe de urgencia 1*. Madrid: Instituto de la Juventud, Consejo de la Juventud en España.
- JULIÀ, A.; VALLS, F.; VERD, J. M. (2023). *Enquesta a la joventut de Catalunya 2022*. Barcelona: Direcció General de Joventut, Generalitat de Catalunya.
- KUSIER, A. O.; FOLKER, A. P. (2019). "The Well-Being Index WHO-5: hedonistic foundation and practical limitations". *Medical Humanities*, 46(3), p. 333-339.

- LEIPOLD, B.; MUNZ, M.; MICHÉLE-MALKOWSKY, A. (2019). "Coping and resilience in the transition to adulthood". *Emerging Adulthood*, 7(1), p. 12-20.
- LINK, B. G.; PHELAN, J. (1995). "Social conditions as fundamental causes of disease". *Journal of Health and Social Behavior*, p. 80-94.
- MARMOT, M.; WILKINSON, R. (2005). *Social determinants of health*. Oxford: Oxford University Press.
- McADAMS, D. P. (2014). "Life Authorship in Emerging Adulthood". A: J. J. ARNETT (ed.), *The Oxford Handbook of Emerging Adulthood*. Oxford: Oxford University Press.
- MISCENKO, D., i DAY, D. V. (2016). "Identity and identification at work". *Organizational Psychology Review*, 6(3), p. 215-247.
- OBSERVATORI DEL SISTEMA DE SALUT DE CATALUNYA (2023). *Àmbit de salut mental i addiccions. Dades 2017-2022 de la Central de Resultats*. Barcelona: Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya, Generalitat de Catalunya.
- ORGANITZACIÓ MUNDIAL DE LA SALUT (2004). *Promoció de la salut mental: conceptes, evidència emergent, pràctica. Informe compendiat*. Ginebra: Organització Mundial de la Salut.
- ORGANITZACIÓ MUNDIAL DE LA SALUT (2021). *Salut mental del adolescent. Nota descriptiva*. Disponible a: <https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-mental-health>.
- ORGANIZACIÓN PANAMERICANA DE LA SALUD (2023). "Principios y elementos impulsores de la salud mental en el ámbito de la salud pública. Conceptos sobre la salud mental". A: ORGANIZACIÓN PANAMERICANA DE LA SALUD (ed.). *Informe mundial sobre la salud mental. Transformar la salud mental para todos*. Washington, D. C.: OPS, p. 11-19.
- PIEH, C.; BUDIMIR, S.; PROBST, T. (2020). "The effect of age, gender, income, work, and physical activity on mental health during coronavirus disease (COVID-19) lockdown in Austria". *Journal of Psychosomatic Research*, núm. 136, p. 110186.
- PLA DIRECTOR DE SALUT MENTAL I ADDICCIONS (2022). *Programa d'atenció a la crisi infantil i juvenil en salut mental a Catalunya*. Barcelona: Direcció General de Planificació en Salut, Generalitat de Catalunya.
- Real decret 463/2020, de 14 de març, pel qual es declara l'estat d'alarma per a la gestió de la situació de crisi sanitària ocasionada per la COVID-19. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 67, de 14 de març de 2020, p. 25390-25400.
- ROSSELLÓ, M. et al. (2023). *La situació de la salut mental en el joventut català: una radiografia*. Barcelona: Consell Nacional de la Joventut de Catalunya.
- RYFF, C. D. (1989). "Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being". *Journal of Personality and Social Psychology*, núm. 57, p. 1069-1081.

- SÁNCHEZ-SANZ, M.; KURIC, S. (2022). *Radiografía del (des)empleo juvenil en España 2007-2022*. Madrid: Centro Reina Sofía sobre Adolescencia y Juventud, Fundación Fad Juventud. DOI: 10.5281/zenodo.6913203.
- SAWYER, S. M.; AFIFI, R. A.; BEARINGER, L. H.; BLAKEMORE, S. J.; DICK, B.; EZEH, A. C.; PATTON, G. C. (2012). "Adolescence: a foundation for future Health". *The Lancet*, núm. 379, p. 1630-1640.
- SCHWARTZ, S. J.; CÔTÉ, J. E.; ARNETT, J. J. (2005). "Identity and Agency in Emerging Adulthood: Two Developmental Routes in the Individualization Process". *Youth & Society*, núm. 37, p. 201-229.
- SULDO, S. M.; SHAFFER, E. J. (2008). "Looking Beyond Psychopathology: The Dual-Factor Model of Mental Health in Youth". *School Psychology Review*, 37(1), p. 52-68.
- TAHULL FORT, J. (2021). "¿Cómo han vivido los jóvenes durante la pandemia del Covid-19? Malestares de una vida confinada". *Antropología Experimental*, núm. 21, p. 287-302.
- TOPP C. W.; ØSTERGAARD S. D.; SØNDERGAARD S.; BECH P. (2015). "The WHO-5 Well-Being Index: A Systematic Review of the Literature". *Psychotherapy and Psychosomatics*, núm. 84, p. 167-176.
- WELSH, J.; STRAZDINS, L.; FORD, L.; FRIEL, S.; O'ROURKE, K.; CARBONE, S.; CARLON, L. (2015). "Promoting equity in the mental wellbeing of children and young people: a scoping review". *Health Promotion International*, 30(2), p. ii36-ii76.
- WHEATON, B. (1990). "Life transitions, role histories, and mental health". *American Sociological Review*, p. 209-223.
- WORLD HEALTH ORGANIZATION (1998). *Wellbeing Measures in Primary Health Care/ The Depcare Project*. WHO Regional Office for Europe: Copenhagen.

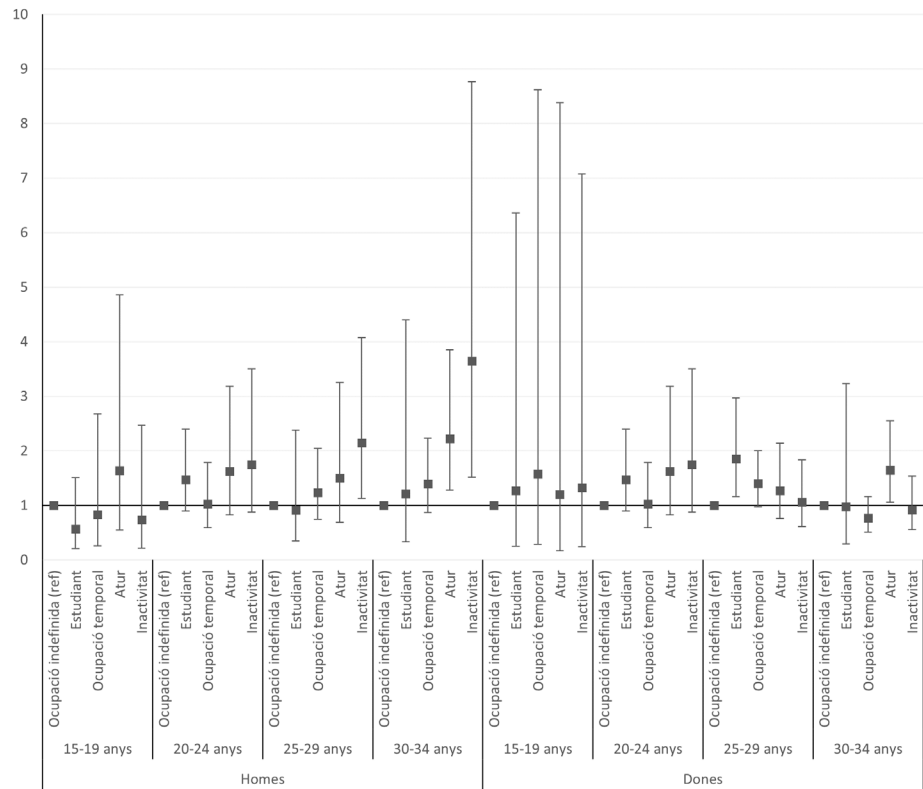
ANNEX

TAULA A1. Anàlisi de regressió logística que analitza la probabilitat de patir malestar emocional (índex WHO-5) segons origen, grup d'edat, nivell d'estudis finalitzats i categoria social ocupacional dels pares. Anàlisi segmentada per sexe. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Relació de probabilitats (Odds Ratios)

Variable i categoria	Sexe			
	Homes		Dones	
	OR	IC 95%	OR	IC 95%
Grup d'edat				
De 15 a 19 anys	0,98	0,73 - 1,34	1,38***	1,01 - 1,72
De 20 a 24 anys	1,32***	1,01 - 1,72	1,47***	1,20 - 1,81
De 25 a 29 anys	1,05	0,79 - 1,40	1,26***	1,02 - 1,57
De 30 a 34 anys	(ref)	(ref)	(ref)	(ref)
Origen immigrant	0,92	0,72 - 1,18	1,02	0,87 - 1,20
Estudis				
Alts	(ref)	(ref)	(ref)	(ref)
Mitjans	1,16	0,87 - 1,56	1,36***	1,11 - 1,66
Baixos	1,36**	0,98 - 1,88	1,46***	1,16 - 1,83
Classe social ocupacional dels progenitors mitjana o elemental	0,99	0,81 - 1,21	1,09	0,94 - 1,26

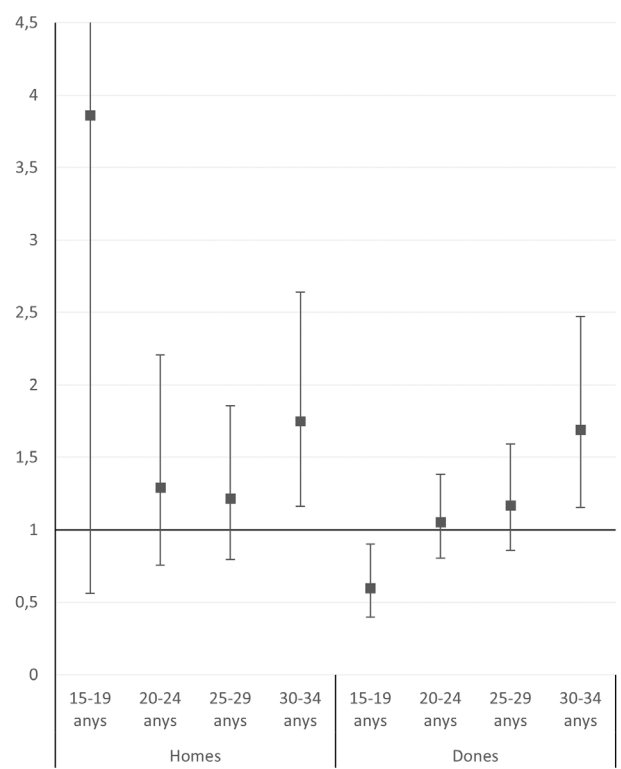
Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

GRÀFIC A1. Resultats de l'anàlisi de regressió logística que analitza la probabilitat de patir malestar emocional (índex WHO-5) segons situació laboral, controlat per origen, nivell d'estudis finalitzats i categoria social ocupacional dels pares. Anàlisi segmentada per sexe i grup d'edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Relació de probabilitats (Odds Ratios)

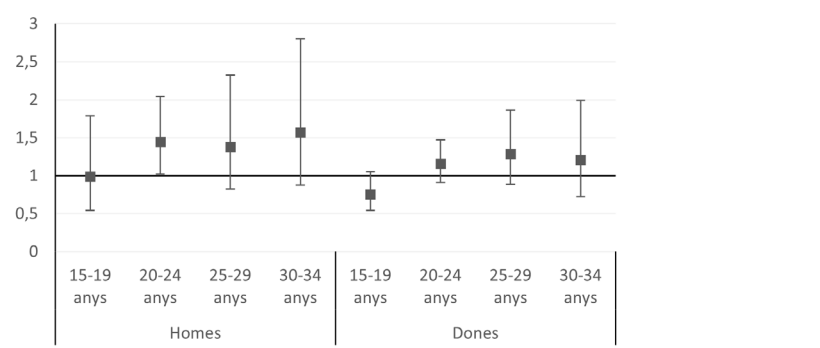
Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

GRÀFIC A2. Resultats de l'anàlisi de regressió logística que analitza la probabilitat de patir malestar emocional (índex WHO-5) segons situació d'emancipació de la llar residencial, controlat per origen, nivell d'estudis finalitzats i categoria social ocupacional dels pares. Anàlisi segmentada per sexe i grup d'edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Relació de probabilitats (Odds Ratios)

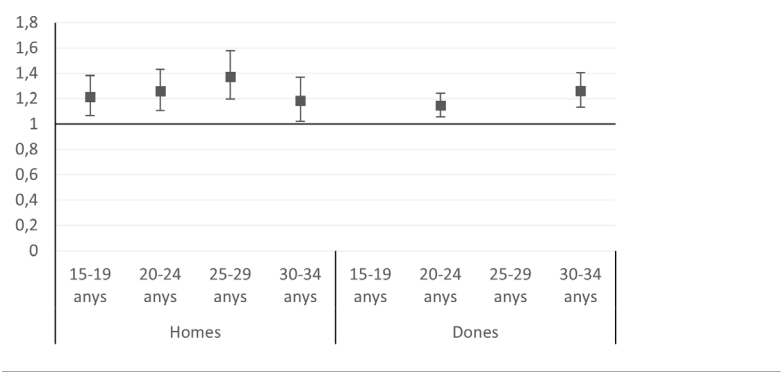
Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

GRÀFIC A3. Resultats de l'anàlisi de regressió logística que analitza la probabilitat de patir malestar emocional (índex WHO-5) segons situació d'autonomia financera, controlat per origen, nivell d'estudis finalitzats i categoria social ocupacional dels pares. Anàlisi segmentada per sexe i grup d'edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Relació de probabilitats (Odds Ratios)

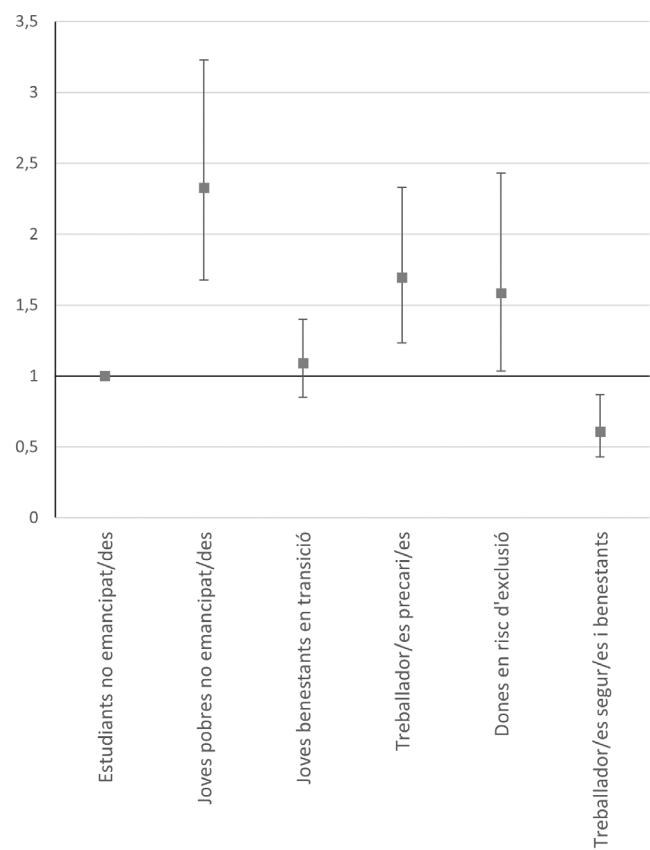
Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

GRÀFIC A4. Resultats de l'anàlisi de regressió logística que analitza la probabilitat de patir malestar emocional (índex WHO-5) segons l'índex de dificultats financeres, controlat per origen, nivell d'estudis finalitzats i categoria social ocupacional dels pares. Anàlisi segmentada per sexe i grup d'edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Relació de probabilitats (Odds Ratios)

Nota: Els models de regressió que no han convergit per falta de casos es representen amb un buit.
 Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

GRÀFIC A5. Resultats de l'anàlisi de regressió logística que analitza la probabilitat de patir malestar emocional (índex WHO-5) segons el clúster, controlat per origen, nivell d'estudis finalitzats, categoria social ocupacional dels pares, sexe i edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Relació de probabilitats (Odds Ratios)

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

TAULA A2. Puntuació mitjana dels tipus de joves (resultants de l'Anàlisi de Clúster) en les dimensions resultants de l'Anàlisi de Correspondències Múltiples. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022

	Dimensió 1 ACM: Desenvolupament transicions juvenils	Dimensió 2 ACM: Ingressos i benestar material	Dimensió 3 ACM: Inseguretat en l'ocupació
1	-0,9255	-0,1015	-0,4529
2	-0,4792	-1,2464	0,1286
3	-0,1938	0,4000	0,3762
4	0,6986	-0,3396	0,6380
5	1,0907	-1,4568	-1,0485
6	0,7811	0,7248	-0,3493

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

TAULA A3. Puntuacions de les categories de les variables actives de l'Anàlisi de Correspondències Múltiples en les dimensions resultants de l'anàlisi. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022

		Dimensió 1 ACM: Desenvolupament transicions juvenils	Dimensió 2 ACM: Ingressos i benestar material	Dimensió 3 ACM: Inseguretat i precarietat en l'ocupació
Activitat principal	Estudis	-2,270	-0,643	-0,704
	Ocupació	1,010	1,107	1,114
	Atur	0,766	-3,715	-1,652
	Inactivitat	0,758	-3,723	-5,244
Quartil d'ingressos del treball	Quartil 1. Ingressos més baixos	-0,110	-0,236	2,710
	Quartil 2	1,080	0,621	2,100
	Quartil 3	1,025	1,661	0,720
	Quartil 4. Ingressos més alts	1,134	1,947	-0,486
Tipus de contracte (assalariats)	Contracte indefinit	1,174	1,501	0,622
	Contracte temporal, sense contracte o altres	0,144	0,323	2,547
Cobertura del conveni col·lectiu (ocupats)	Si	1,017	1,534	0,713
	No	0,691	0,584	2,232
	No ho sap	0,536	0,826	1,981

		Dimensió 1 ACM: Desenvolupament transicions juvenils	Dimensió 2 ACM: Ingressos i benestar material	Dimensió 3 ACM: Inseguretat i precarietat en l'ocupació
Tipologia de trajectòria laboral	Inestabilitat	1,384	0,262	-0,260
	Lineal d'ocupacions obreres	2,232	0,435	-0,112
	Lineal d'ocupacions tècniques	1,272	2,117	-0,351
	Precària	1,527	0,455	2,297
	Professional	0,731	1,334	-0,132
Emancipació de la llar familiar	No ha marxat de la casa dels progenitors	0,047	-0,729	1,846
	Ha tornat a la casa dels progenitors	-1,720	-0,388	0,008
	Està emancipat/ ada	1,725	0,127	-0,711
Situació de parella	Té parella però no hi conviu	-0,862	0,160	1,709
	Viu en parella	2,336	0,179	-1,878
	No té parella estable	-1,284	-0,497	0,155
Tenir fills/filles	Sí en té	2,675	-1,747	-2,391
	No en té	-0,645	0,117	0,220
Haver pogut viure dels propis ingressos	Si	1,036	0,326	0,285
	No	-2,096	-1,024	-0,851
Estat de l'habitatge	Bon estat	-0,358	0,151	-0,529
	Deficient	0,531	-1,028	0,805

		Dimensió 1 ACM: Desenvolupament transicions juvenils	Dimensió 2 ACM: Ingressos i benestar material	Dimensió 3 ACM: Inseguretat i precarietat en l'ocupació
Situació de pobresa de la llar	Llar pobre	0,154	-3,799	0,103
	Llar no pobre	-0,164	0,464	-0,263
Capacitat d'estalvi	No capacitat d'estalvi	0,555	-1,708	0,452
	Sí capacitat d'estalvi	-0,582	0,880	-0,665
Inseguretat econòmica	Sí	0,773	-2,564	1,685
	No	-0,448	0,710	-0,915
Facilitat de la llar per arribar a final de mes	Dificultat	0,625	-1,980	1,311
	Facilitat	-0,570	0,924	-1,139
Dependència econòmica de la llar	Sí	1,292	-3,370	2,083
	No	-0,321	0,284	-0,541
Dificultat per combinar estudis o feina amb vida familiar	Gens	-0,770	0,484	-0,113
	Una mica	-0,814	0,675	-0,561
	Bastant	0,006	0,412	0,607
	Molta	0,704	0,019	1,633
Hores diàries de dedicació al treball domèstic	<2h	-0,867	0,401	0,078
	2-3h	0,293	0,212	0,654
	>3h	1,190	-1,347	-1,133
Grau de desigualtat en la repartició del treball domèstic	Sobrecarrega	2,739	-1,586	-3,386
	Certa repartició igualitària	2,196	1,133	-1,116
	No aplica	-1,124	-0,340	0,470

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

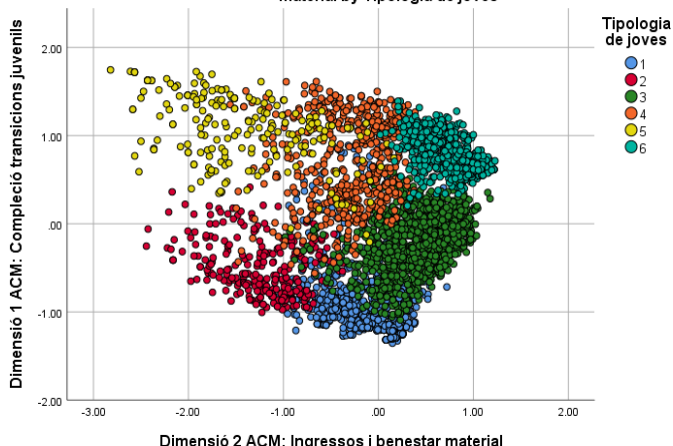
TAULA A4. Puntuacions de les categories de les variables il·lustratives de l'Anàlisi de Correspondències Múltiples en les dimensions resultants de l'anàlisi. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022

Variable	Categoria	Dimensió ACM		
		Dimensió 1 ACM: Desenvolupament transicions juvenils	Dimensió 2 ACM: Ingressos i benestar material	Dimensió 3 ACM: Inseguretat i precarietat en l'ocupació
Sexe	Home	-0,1551	0,0228	-0,0112
	Dona	0,0697	-0,1338	-0,0726
Grup d'edat	De 15 a 19 anys	-0,9655	-0,2321	-0,2155
	De 20 a 24 anys	-0,3701	-0,1126	0,1612
	De 25 a 29 anys	0,3190	0,0680	0,0741
	De 30 a 34 anys	0,6939	0,0413	-0,1682
Categoria socioprofessional més alta dels progenitors	Ocupacions directives i gerencials	-0,1031	0,1864	-0,0948
	Ocupacions tècniques i professionals	-0,1253	0,1455	-0,0610
	Ocupacions mitjanes	-0,0603	-0,0821	0,0264
	Ocupacions elementals	0,1709	-0,2477	-0,0298
Nivell d'estudis més alt finalitzat	Obligatori o inferiors	-0,2742	-0,3665	-0,1409
	Secundaris postobligatoris i superiors no universitaris	-0,0604	-0,0373	0,0691
	Universitaris	0,3344	0,4084	-0,0640
Lloc de naixement	Espanya	-0,1904	0,0675	-0,0477
	Fora d'Espanya	0,3110	-0,3429	-0,0227
Índex WHO-5	Correlació de Pearson	0,008	,190**	-,145**

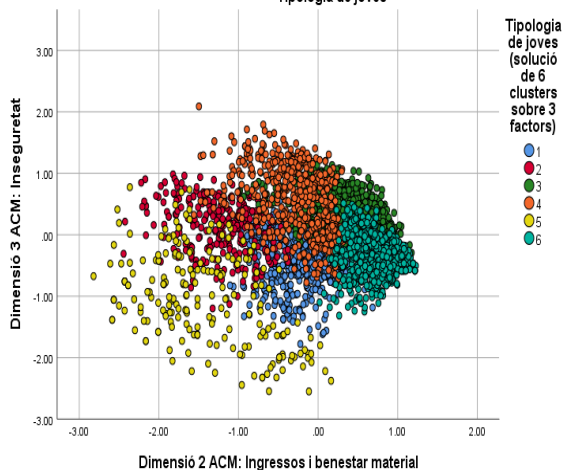
Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

GRÀFIC A6. Distribució de les puntuacions individuals de les dimensions de l'Anàlisi de Correspondències Múltiples segons l'Anàlisi de Clúster. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022

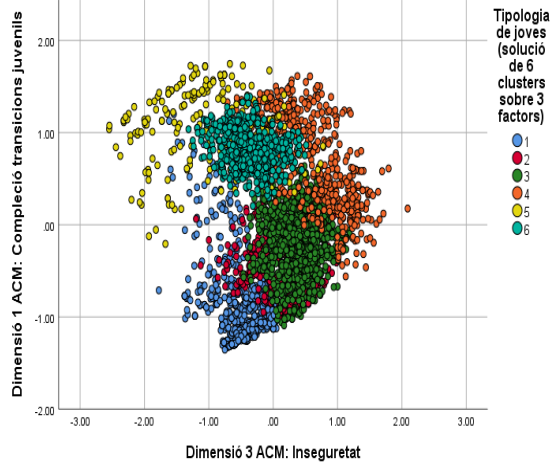
Grouped Scatter of Dimensió 1 ACM: Compleció transicions juvenils by Dimensió 2 ACM: Ingressos i benestar material by Tipologia de joves

Grouped Scatter of Dimensió 3 ACM: Inseguretat by Dimensió 2 ACM: Ingressos i benestar material by Tipologia de joves

Grouped Scatter of Dimensió 1 ACM: Complació transicions juvenils by Dimensió 3 ACM: Inseguretat by
Tipologia de joves (solució de 6 clústers sobre 3 factors)

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Aquest gràfic il·lustra que, en relació amb la posició en la dimensió 1 (desenvolupament de les transicions juvenils), els tipus 1, 2, i 3 es caracteritzen per estar en un estadi molt incipient de les transicions juvenils, mentre que el tipus 4, 5 i 6 estan en una fase més avançada. Pel que fa als altres eixos, els clústers 3 i 6 destaquen per ser els més afavorits en la dimensió d'ingressos i benestar material, mentre que els 2 i 5 són els més desfavorits. El darrer grup, a més, està format majoritàriament per persones inactives i aturades, mentre que el 3 i, sobretot, el 4 comprenen les persones treballadores amb cert grau de precarietat i inseguretat.

TAULA A5. Descripció de la tipologia de joves segons l'estat de les transicions juvenils (variables incloses a l'ACM) i les característiques sociodemogràfiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Tipologia de joves						
	Estudiants no emancipats/ades	Joves en situació de pobresa no emancipats/ades	Joves benestants en transició	Treballadors/ores precaris	Dones en risc d'exclusió	Treballadors/ores segurs benestants
Mida del grup	27,7	7,9	26,9	15,2	6,6	15,6
						100
Variable	Categoria					
Activitat principal	Estudis	82,5	51,9	19,8	4,3	0,3
	Ocupació	1,6		80,0	94,3	99,7
	Atur	6,3	23,9	0,2	1,1	
	Inactivitat	9,6	24,2		0,4	
Quartil d'ingressos del treball	Quartil 1 (baixos)			29,8	33,0	5,3
	Quartil 2			21,5	35,3	19,4
	Quartil 3			27,0	20,6	32,7
	Quartil 4 (alts)			21,7	11,1	42,7
Tipus de contracte	Contracte indefinit			52,2	56,4	81,7
	Contracte temporal, sense contracte o altres			47,8	43,6	18,3
Cobertura de conveni col·lectiu	Si			52,2	45,3	64,6
	No			20,6	26,9	15,4
	No ho sap			27,3	27,8	19,9
						25,5

Tipologia de joves

	Estudiants no emancipats/ades	Joves en situació de pobresa no emancipats/ades	Joves benestants en transició	Treballadors/ores precaris	Dones en risc d'exclusió	Treballadors/ores segurs benestants	Total
Tipologia de trajectòria laboral							
Inestabilitat			18,8	22,6	40,0	18,3	21,4
Lineal d'ocupacions obres			8,0	23,8	27,5	14,7	14,1
Lineal d'ocupacions tècniques			27,2	16,1	7,5	32,4	25,0
Precària			12,0	21,4		10,4	12,8
Professional			34,1	16,1	10,0	24,1	26,7
No ha marxat de la casa dels progenitors	88,1	83,0	62,5	17,2	3,3	0,9	50,8
Ha tornat a la casa dels progenitors	2,8	10,0	9,0	6,8	3,7	1,0	5,4
Està emancipat/ada	9,2	6,9	28,5	75,9	93,0	98,1	43,8
Té parella però no hi conviu	19,1	16,2	35,0	17,3	3,5	0,7	18,8
Viu en parella	4,5	0,8	1,6	50,1	87,0	98,6	31,4
No té parella estable	76,4	83,0	63,4	32,6	9,5	0,7	49,8
Si en té	2,2	1,4	0,8	37,6	79,3	26,4	16,1
No en té	97,8	98,6	99,2	62,4	20,7	73,6	83,9
Haver pogut viure dels propis ingressos	17,6	28,5	77,9	91,2	84,2	99,4	63,1
No	82,4	71,5	22,1	8,8	15,8	0,6	36,9
Stat de l'habitatge	83,7	57,2	78,5	51,5	58,1	75,1	72,3
Deficient	16,3	42,8	21,5	48,5	41,9	24,9	27,7
Llar pobre	9,5	58,5	4,7	20,8	51,2	0,3	15,1
Situació de pobresa de la llar	90,5	41,5	95,3	79,2	48,8	99,7	84,9

Tipologia de joves

	Estudiants no emancipats/ades	Joves en situació de pobresa no emancipats/ades	Joves benestants en transició	Treballadors/ores precaris	Dones en risc d'exclusió	Treballadors/ores segurs benestants	Total
Capacitat d'estalvi	No	27,2	68,1	25,0	81,4	86,4	41,0
	Sí	72,8	31,9	75,0	18,6	13,6	59,0
Inseguretat econòmica	Sí	8,4	70,2	11,9	74,9	62,1	27,2
	No	91,6	29,8	88,1	25,1	37,9	72,8
Facilitat de la llar per arribar a final de mes	Difícultats	15,4	87,2	25,1	87,3	72,0	38,1
	Facilitat	84,6	12,8	74,9	12,7	28,0	61,9
Dependència econòmica de la llar	Sí	2,1	30,9	2,9	41,1	37,9	12,7
	No	97,9	69,1	97,1	58,9	62,1	87,3
Difícultat per combinar estudis o feina amb vida familiar	Gens	19,3	15,5	15,9	8,6	24,2	14,6
	Una mica	38,4	25,2	26,9	13,2	15,2	27,0
	Bastant	32,9	31,0	37,5	40,1	39,4	37,1
	Molta	9,4	28,4	19,6	38,2	21,2	21,3
Hores diàries de dedicació al treball domèstic	<2h	66,5	45,8	59,7	31,4	5,7	49,5
	2-3h	18,0	20,8	25,0	28,6	17,7	24,2
	>3h l domèstic	15,5	33,5	15,3	40,0	76,6	26,4
Grau de desigualtat en la repartició del treball domèstic	Sobrecarrega	1,5	-		17,6	50,8	9,8
	Certa repartició igualitària	2,5	-	0,8	28,9	27,5	76,3
Sexe	No aplica	96,1	100,0	99,2	53,6	21,7	71,2
	Home	57,3	55,2	56,5	44,7	21,8	51,3
	Dona	42,7	44,8	43,5	55,3	78,2	48,7

	Tipologia de joves						
	Estudiants no emancipats/ades	Joves en situació de pobresa no emancipats/ades	Joves benestants en transició	Treballadors/ores precaris	Dones en risc d'exclusió	Treballadors/ores segurs benestants	Total
Grup d'edat	De 15 a 19 anys	63,5	44,3	8,5	2,2	0,4	23,7
	De 20 a 24 anys	23,2	36,0	39,2	16,7	8,2	23,7
	De 25 a 29 anys	8,5	13,1	33,1	35,3	32,9	24,9
	De 30 a 34 anys	4,8	6,6	19,1	45,9	58,4	27,7
Edat mitjana (anys)	19,49	21,20	25,24	28,62	29,80	30,27	24,93
Categoria socioprofessional més alta dels progenitors	Ocupacions directives i gerencials	9,6	1,9	9,6	6,8	3,6	8,2
	Ocupacions tècniques i professionals	37,1	20,8	35,5	23,5	16,2	32,1
	Ocupacions mitjanes	33,0	40,7	33,0	32,9	28,9	32,3
	Ocupacions elementals	20,3	36,6	22,0	69,7	51,3	27,3
Nivell d'estudis més alt finalitzat	Obligatori o inferiors	59,3	61,6	16,5	38,1	54,3	37,3
	Postobligatori no universitaris	34,3	30,8	49,4	44,5	31,3	38,8
	Universitaris	6,5	7,6	34,0	17,4	14,4	23,9
Lloc de naixement	Espanya	84,7	62,5	79,0	50,1	34,7	70,8
	Fora d'Espanya	15,3	37,5	21,0	49,9	65,3	29,2

Nota: Les cel·les en gris són de variables que no apliquen al grup (per la gran quantitat de valors perduts)

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

ALTRES TÍTOLS PUBLICATS EN AQUESTA COL·LECCIÓ

1. **JOVES ENTRE DOS SEGLES.** Francesc-Marc Àlvaro. 1998
2. **NOUS OBJECTIUS PER A L'EDUCACIÓ-INFORME DELORS.** Enric Masllorens. 1998
3. **ENQUESTA A LA JOVENTUT DE CATALUNYA.** Gabise, SA. 1999
4. **JOVES I PARTICIPACIÓ A CATALUNYA.** Fundació Ferrer i Guàrdia. 1999
5. **20 ANYS DE PARTICIPACIÓ DEMOCRÀTICA. 20È ANIVERSARI DEL CONSELL NACIONAL DE LA JOVENTUT DE CATALUNYA.** CNJC. 1999
6. **ESTUDI DE COMPORTAMENT DELS JOVES ESTUDIANTS DE BARCELONA.** Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat. 1999
7. **LA VIOLÈNCIA COM A RECURS I COM A DISCURS.** Manuel Delgado. 1999
8. **ELS JOVES CATALANS EN EL 2011. ELS CANVIS QUE VÉENEN.** Centre d'Estudis Demogràfics. 2000
9. **ELS JOVES CATALANS I L'HABITATGE.** Carme Trilla i Institut DEP. 2000
10. **L'ENTORN QUOTIDIÀ DELS ADOLESCENTS AMB MALALTIES CRÒNIQUES.** Joan Carles Surís, Russell Viner i Robert W. Blum. 2000
11. **TREBALL, VALORS I CANVI. LES RUPTURES EN LA PRECARIETAT.** Daniel Ortiz i Iván Miró. 2001
12. **GENERACIÓ @. LA JOVENTUT AL SEGLE XXI.** Carles Feixa. 2001
13. **JUGAR TREBALLANT, TREBALLAR JUGANT: LES IDENTITATS JUVENILS I EL DEBAT SOBRE OCUPACIÓ I OCIOSITAT.** Robert G. Hollands. 2001
14. **ELS CONTEXTOS CANVIANTS DE LA JOVENTUT AL SEGLE XXI.** Andy Furlong i Fred Cartmel. 2001
15. **MIGRACIONS INTERNACIONALS I POBLACIÓ JOVE DE NACIONALITAT ESTRANGERA A CATALUNYA.** Centre d'Estudis Demogràfics. 2001
16. **DE LES OPORTUNITATS DESIGUALS A LA MANCA IGUALITÀRIA D'OPORTUNITATS.** Les dimensions de gènere del canvi social i la joventut a Europa. Lynne Chisholm. 2001

17. **ELS TÈCNICS EN LA POLÍTICA DE JOVENTUT DE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA CATALANA.** Pere Soler(coord.), Albert Bayot, Anna Planas i Josep Vila. 2002
18. **JOVENTUT, OKUPACIÓ I POLÍTQUES PÚBLIQUES A CATALUNYA.** Ricard Gomà (coord.). 2003
19. **ENQUESTA ALS JOVES DE CATALUNYA 2002 –AVANÇAMENT DE RESULTATS–.** Joaquim Casal, Maribel García, Rafael Merino i Miguel Quesada. 2003
20. **LA IMMIGRACIÓ I EL TREBALL INTERCULTURAL A LES ENTITATS D'EDUCACIÓ EN EL LLEURE DE CATALUNYA.** Diego Herrera, Bernat Albaigés i Mercè Garet. 2003
21. **CULTURA JUVENIL I GÈNERE.** Roger Martínez. 2003
22. **EL TERRITORI I LA MOBILITAT MIGRATÒRIA DELS JOVES A CATALUNYA.** Juan Antonio Mòdenes i Joaquim Recaño. 2003
23. **ELS JOVES CATALANS I L'HABITATGE, 1999-2003.** Institut DEP. Carme Trilla. 2003
24. **CRISI DEL TREBALL I EMERGÈNCIA DE NOVES FORMES DE SUBJECTIVITAT LABORAL EN ELS JOVES.** Bernat Albaigés (dir.). 2004
25. **EMANCIPACIÓ DOMICILIÀRIA, LABORAL I FAMILIAR DELS JOVES A CATALUNYA.** Pau Miret. 2004
26. **ELS NOUS RURALS DEL PALLARS SOBIRÀ.** Eva Lluvich i Mònica Ortega. 2004
27. **LA SOBREQUALIFICACIÓ ENTRE ELS JOVES CATALANS.** Pau Serracant. 2005
28. **JOVES ADULTS I POLÍTQUES DE JOVENTUT A EUROPA.** Premi Joventut 2003. Juan Manuel Patón. 2005
29. **ELS COMPORTAMENTS ALIMENTARIS DELS I LES JOVES EN EL PROCÉS D'EMANCIPACIÓ.** Elena Espeitx (dir.). 2006
30. **ADOLESCÈNCIA FEMENINA I RISC SOCIAL.** Premi Joventut 2005. Anna Berga. 2007
31. **LA INFLUÈNCIA DE L'EDAT EN EL COMPORTAMENT ELECTORAL A CATALUNYA.** Raül Tormos. 2007
32. **IDENTITAT, INTEGRACIÓ I ESCOLA. ELS JOVES D'ORIGEN MARROQUÍ A LA PERIFÈRIA DE BARCELONA.** Premi Joventut 2006. Jordi Pàmies. 2008
33. **PARTICIPACIÓ, POLÍTICA I JOVES.** Una aproximació a les pràctiques polítiques, la participació social i l'afecció política de la joventut catalana. Isaac González, Jordi Collet i Josep Sanmartín. 2008

34. **FER-SE ADULT. SOCIOLOGIA COMPARADA DE LA JOVENTUT A EUROPA.** Cécile Van de Velde. 2008
35. **LES TRANSICIONS DE LA VIDA ADULTA EN EL CONTEXT DE LA GLOBALITZACIÓ.** Carles Simó. 2008
36. **UNA NOVA ESCENA DEL DRAMA ENTRE VELL I JOVE / NEW PERFORMANCE OF THE OLD VS. YOUNG DRAMA.** Zygmunt Bauman. 2008
37. **ENQUESTA A LA JOVENTUT DE CATALUNYA 2007.** Pau Miret, Antoni Salvadó, Pau Serracant i Roger Soler. 2008
38. **CATALAN YOUTH SURVEY –2007 EDITION–.** Pau Miret, Antoni Salvadó, Pau Serracant i Roger Soler. 2009
39. **ESTRATÈGIES, TRAJECTÒRIES I APORTACIONS DE JOVES TRANS, LESBIANES I GAIS.** Gerard Coll-Planas, Gemma Bustamante i Miquel Missé. 2009
40. **STRATEGIES, TRAJECTORIES AND CONTRIBUTIONS OF YOUNG TRANSSEXUALS, LESBIANS AND GAYS.** Gerard Coll-Planas, Gemma Bustamante i Miquel Missé. 2010
41. **JOVES D'ORIGEN IMMIGRANT A CATALUNYA. NECESSITATS I DEMANDES.** Una aproximació sociològica. Amado Alarcón i Rosa Alcalde. 2010
42. **THE NEEDS AND DEMANDS OF YOUNG PEOPLE OF IMMIGRANT ORIGINS IN CATALONIA.** A sociological approximation. Amado Alarcón i Rosa Alcalde. 2010
43. **LLENGUA I JOVES.** Usos i percepcions lingüístics de la joventut catalana. Joan Pujolar, Isaac González, Anna Font i Roger Martínez. 2010
44. **CONDICIONS DE VIDA I HÀBITS SOCIALS DE LA JOVENTUT DE CATALUNYA.** Cristina Sánchez. 2010
45. **MITJANS DE COMUNICACIÓ I JOVES.** Anàlisi de la situació, mecanismes d'intervenció i decàleg per a un tractament informatiu adequat de les persones joves. Mònica Figueras i Marcel Mauri. 2010
46. **CULTURA I JOVES II.** Hàbits culturals i polítiques públiques. Xavier Fina, Martí Comas, Marta Domènech, Sònia Marzo i Carles Spà. 2010
47. **SALUT I JOVES.** Dels contextos i les pràctiques de risc a les polítiques de promoció de la salut. Josep Espluga (coord.). 2010
48. **GENERACIÓ “NI-NI”, ESTIGMATITZACIÓ I EXCLUSIÓ SOCIAL.** Gènesi i evolució d'un concepte problemàtic i proposta d'un nou indicador. Pau Serracant i Melendres. 2012

49. **LA PROMOCIÓ DE LA PARTICIPACIÓ JUVENIL DE L'ACCIÓ COMUNITÀRIA.** Aportacions d'un estudi de cas. Premi Joventut 2010. Marta Ballester i Frago. 2013
50. **MOVIMENTS SOCIALS I JOVES ACTIVISTES.** Una aproximació qualitativa de la participació de la joventut en organitzacions polítiques no convencionals. Jordi Mir Garcia (coord.). 2013
51. **DEMOCRÀCIA, PARTICIPACIÓ I JOVENTUT.** Una anàlisi de l'Enquesta de participació i política 2011. Roger Soler i Martí. 2013
52. **ENQUESTA A LA JOVENTUT DE CATALUNYA 2012.** Una mirada global a les persones joves en temps de crisi. Pau Serracant i Melendres i Saleta Fabra i Anton. 2013
53. **LA NOVA PAGESIA: RELLEU GENERACIONAL EN EL MARC D'UN NOU PARADIGMA AGROSOCIAL.** Neus Monllor i Rico. 2015
54. **TIC I JOVES.** Reflexions i reptes per al treball educatiu. Ariadna Fernández-Planells, Maria-José Masanet i Mònica Figueraz-Maz. 2016
55. **LA PARTICIPACIÓ CULTURAL DE LA JOVENTUT CATALANA 2001-2015.** Antonio Ariño Villarroya i Ramón Llopis Goig. 2016
56. **MARXAR PER TORNAR.** L'adquisició de competències professionals en l'emigració internacional de les persones joves. Neus Alberich i González, Clara Rubio i Ros i Pau Serracant i Melendres. 2016
57. **ESTRATÈGIES DELS MUNICIPIS EN MATÈRIA DE JOVENTUT A CATALUNYA.** Una anàlisi de l'Enquesta a municipis i comarques. Saleta Fabra i Anton. 2018
58. **ENQUESTA A LA JOVENTUT DE CATALUNYA 2017.** Una mirada global sobre la joventut de Catalunya. Pau Serracant Melendres i Mireia Sala Torrent. 2018
59. **APRENENTATGE DEMOCRÀTIC I CIUTADANIA.** La participació de quatre joves d'origen immigrant: una perspectiva narrativa. Premi Joventut 2018. Alba Parareda-Pallarès. 2019
60. **JOVENTUT, IMPLICACIÓ I CONTEXT POLÍTIC A CATALUNYA.** Una anàlisi de l'Enquesta de participació i política 2017. Roger Soler-i-Martí (coord.). 2019
61. **APRENENTATGES I REPTES DELS PROCESSOS PARTICIPATIUS AMB JOVES EN L'ÀMBIT LOCAL.** Carola Castellà Josa i Mariona Ferrer-Fons. 2019
62. **L'ATRACCIÓ DEL CAMP.** La percepció i l'atractiu de l'entorn rural en la joventut catalana resident en àrees urbanes. Joan Checa Rius, Laura Soler Rodríguez i Oriol Nel·lo Colom. 2019

63. **GUANYAR ELS CARRERS.** Reflexions d'un diàleg entre l'activisme i l'acadèmia sobre les noves onades de protesta juvenil. Eduard Ballesté Isern, Ariadna Santos Andreu i Roger Soler-i-Martí. 2020
64. **CONSELLS COMARCALS I POLÍTQUES DE JOVENTUT.** Una anàlisi de l'Enquesta a municipis i comarques sobre polítiques de joventut 2016-2017. Josep Mañé, Oriol Alonso, Sílvia Luque i Hungria Panadero. 2021
65. **#4F: HASHTAGS FOR FUTURE.** El moviment juvenil pel clima a les xarxes socials. Roger Soler-i-Martí (coordinador), Mariona Ferrer-Fons, Ludovic Terren, Ariadna Fernández-Planells i Laura Pérez Altable. 2022
66. **REALITATS I REPTES DESPRÉS DE LA PANDÈMIA.** Una anàlisi transversal de l'Enquesta a la joventut de Catalunya 2022. Albert Julià Cano (coordinador), Francesc Valls Fonayet (coordinador), Joan Miquel Verd Pericàs (coordinador), Alejandro González Heras, Joan Rodríguez-Soler i Pau Serracant Melendres

COL·LECCIÓ **APORTACIONS**

Una aproximació sintètica a la situació
i les necessitats de la joventut a Catalunya

La salut mental i emocional de les persones joves és una qüestió sobre la qual hi ha un creixent interès, especialment a partir de la pandèmia de la COVID-19. Des de llavors els principals indicadors sobre la temàtica mostren un empitjorament substancial de la salut mental del col·lectiu jove.

Per aquest motiu l'Enquesta a la joventut de Catalunya de 2022 va incorporar l'indicador WHO-5. Desenvolupat per l'Organització Mundial de la Salut, l'índex WHO-5 està format per cinc ítems sobre dimensions clau del benestar emocional. Es tracta d'un indicador àmpliament utilitzat a nivell internacional i que permet analitzar el benestar emocional de les persones joves a Catalunya des d'una perspectiva global, més enllà de la noció de trastorn mental. Aquesta publicació analitza els resultats d'aquest indicador i la seva relació amb les desigualtats dins del col·lectiu jove.

**Generalitat
de Catalunya**